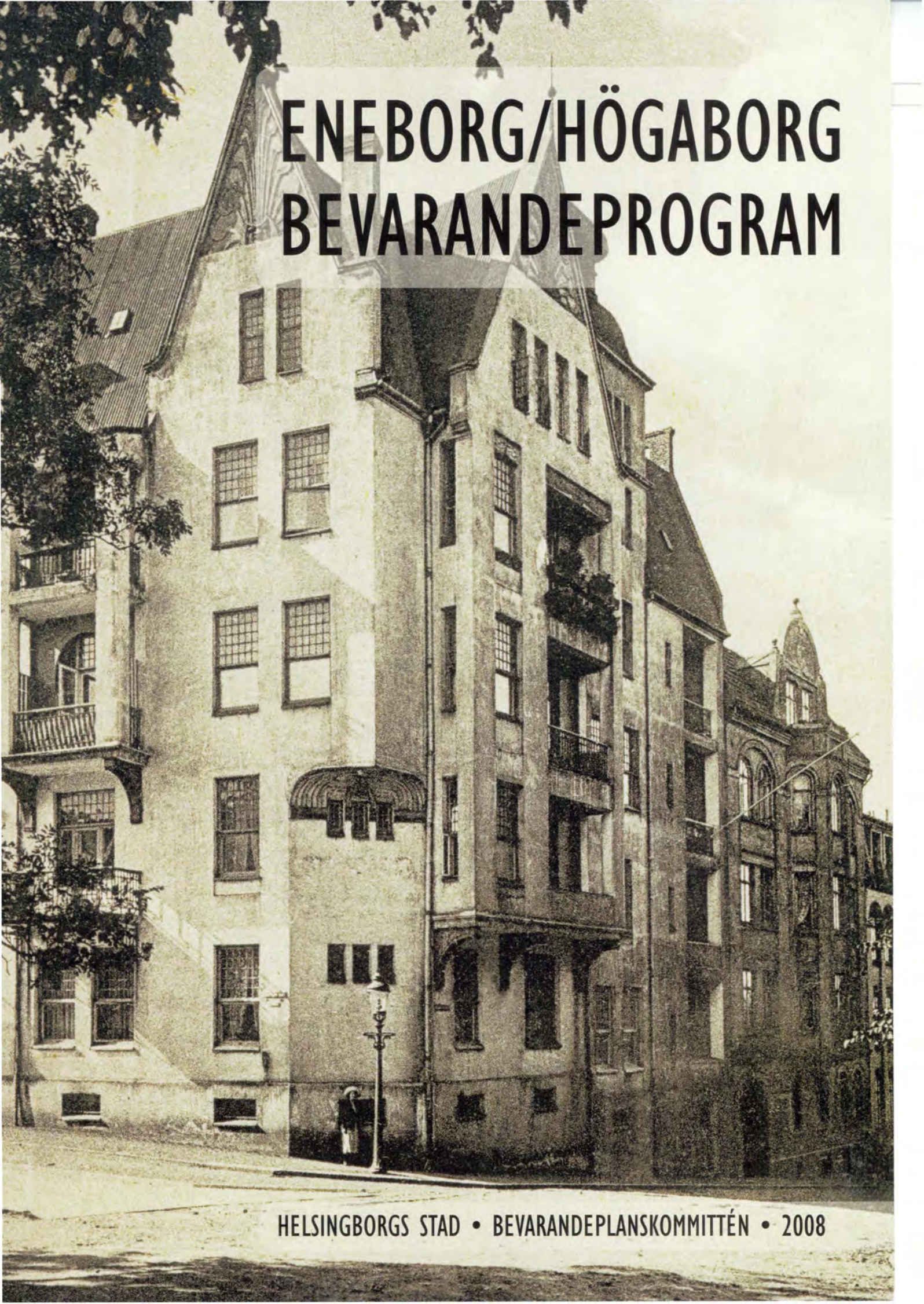

ENEBORG/HÖGABORG BEVARANDEPROGRAM

HELSINGBORGS STAD • BEVARANDEPLANSKOMMITTÉN • 2008

Redaktör: Karin Gustavsson, Kulturförvaltningen / Kulturmagasinet

Text: Adam Katzeff, pro domus

Foto: Adam Katzeff, pro domus om inte annat uppges

Äldre foton: Kulturmagasinet / Helsingborgs Museer om inte annat uppges

Avfotografering av äldre kartor och ritningar: Sven Olof Larsén, Kulturmagasinet

Bildbearbetning: Ronny Ekdahl, Kulturmagasinet, Karin Bernle, Bernlebild

Flygfoto: Stadsbyggnadsförvaltningen

Kartor: Christina Andersson, Stadsbyggnadsförvaltningen

Layout: Lennart Persson Grafisk formgivning

Tryck: Exakta AB, Hässleholm 2008

© Helsingborgs stad, Bevarandeplanskommittén 2008

ISBN 978-91-975719-4-4

Omslagets framsida:

Den så kallade Norska villan invid Siöcronaplatsen stod färdig 1906. Foto från 1910-talet, privat ägo.

Omslagets baksida:

Sekelskifteshus vid Siöcronaplatsen 8–10 uppfört 1906

Villa vid Traktörsgratan uppförd 1924

Flerbostadshus vid Fältarpsvägen uppfört 1918

Funkishus vid Övre Holländaregatan uppfört 1937

Bevarandeprogram för **ENEBORG och HÖGABORG**

Antaget av kommunfullmäktige
2008-05-21

Helsingborgs stad
Bevarandeplanskommittén

Innehåll

Förord	5	Kvarteret Maria	97
Syfte	7	Kvarteret Mullbäret	98
Historik	8	Kvarteret Murteglet	100
Parker, grönytor och offentliga platser	19	Kvarteret Myggan	100
Kulturhistorisk värdering	22	Kvarteret Myran	103
Bevarandeprogram, lagstiftning och bygglovshantering	23	Kvarteret Nunnan	105
Kvarters- och fastighetsförteckning	25	Kvarteret Nyckelpigan	107
Kvarteret Agnes	25	Kvarteret Ollonborren	111
Kvarteret Alma	28	Kvarteret Ormen	114
Kvarteret Anna	30	Kvarteret Ostronet	115
Kvarteret Astrid	31	Kvarteret Oxen	118
Kvarteret Augusta	36	Kvarteret Sanden	120
Kvarteret Björnbäret	40	Kvarteret Sjöstjärnan	123
Kvarteret Blenda	42	Kvarteret Skalbaggen	126
Kvarteret Dagghmasken	46	Kvarteret Sländan	130
Kvarteret Eneborg	49	Kvarteret Snoken	133
Kvarteret Facklan	51	Kvarteret Snäckan	136
Kvarteret Fjärilen	55	Kvarteret Spindeln	138
Kvarteret Flugan	58	Kvarteret Stenbiten	140
Kvarteret Gerda	60	Kvarteret Syrsan	142
Kvarteret Getingen	64	Kvarteret Sälén	144
Kvarteret Greta	67	Kvarteret Tegelbruket	146
Kvarteret Gruset	69	Kvarteret Tegelstenen	147
Kvarteret Gräshoppan	72	Kvarteret Teglet	147
Kvarteret Gustav Adolf	76	Kvarteret Tordyveln	151
Kvarteret Hallonet	78	Kvarteret Tvestjärten	153
Kvarteret Hedvig	79	Kvarteret Ugnen	155
Kvarteret Humlan	84	Kvarteret Vinbäret	158
Kvarteret Hummern	86	Kvarteret Ödla	160
Kvarteret Krabban	88	Husensjö	161
Kvarteret Leran	89	Arkitektregister	162
Kvarteret Malen	90	Källor och litteratur	165
Kvarteret Maneten	93		

Förord

Sedan 1979 har bevarandepianskommittén i Helsingborgs stad uppgiften att ta fram bevarandeprogram. Programmen skall vara underlag för samhällsplanering, sprida kunskap bland boende, fastighetsägare och andra intresserade om Helsingborgs bebyggelsemiljöer, samt stimulera till ett gott förvaltande av byggnader och miljöer i staden.

Föreliggande bevarandeprogram över Eneborg och Högaborg har ett antal föregångare: Bevarandeprogram för Helsingborgs stadskärna (fastställt av kommunfullmäktige 1985), Råå (1991), Västra Tågaborg (1995), Olympia – Slottshöjden (1997), Drottninggatan – Pålsjö (1998), Wilson Park (1999), Ramlösa (2000), det utökade och reviderade programmet för stadskärnan (2002), Mörap (2004), Hasslarp (2006), Kattarp (2006) och Domsten (2007). Dessutom finns ett kulturminnesvårdsprogram för hela kommunen, antaget 1991.

Arbetet med bevarandeprogrammet för Eneborg och Högaborg inleddes våren 2006 under ledning av bevarandepianskommittén. Kommittén har fem ledamöter. Ordföranden utses av kommunstyrelsen, två ledamöter utses av byggnadsnämnden och två av kulturnämnden.

För inventering, fotografering och manuskript har byggnadsantikvarie Adam Katzeff från pro domus svarat. I arbetet har även stadsantikvarie Karin Gustavsson deltagit, tillsammans med övriga tjänstemän knutna till kommittén – stadsarkitekt Konrad Ek, planchef Caroline Dahl och t.f. planchef Björn Bensdorp-Redestam samt exploateringschef Karin Sterte.

Efter remisshantering har programmet bearbetats med anledning av inkomna synpunkter, varefter programmet skickats till Kommunfullmäktige för antagande.

Helsingborg november 2008

Joakim Andersson
Bevarandepianskommitténs ordförande

Gustav Ahlbin

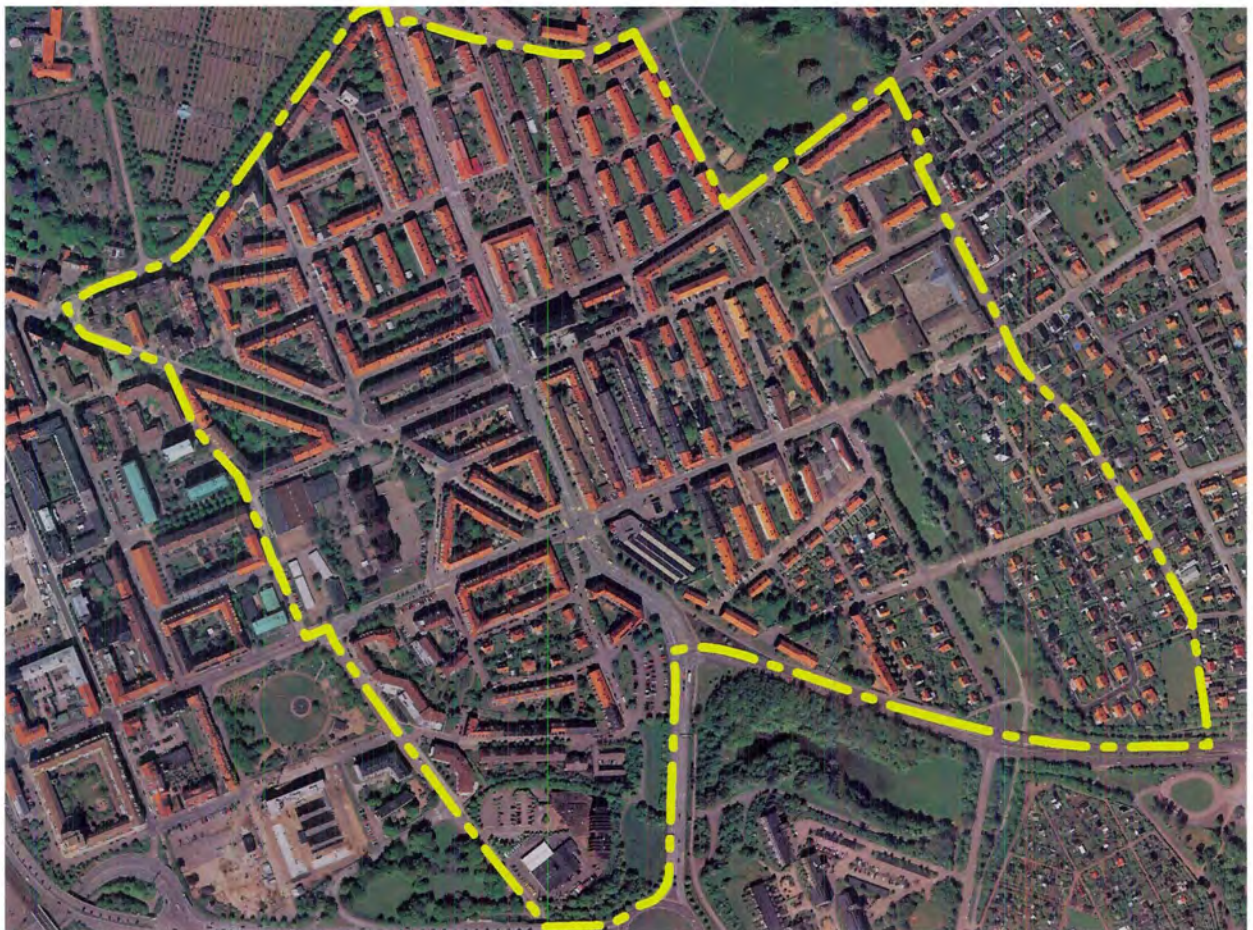
Anne Malmgren

Gordon Hygreus

Johan Lindell

Eneborg/Högaborg från ovan 1939 (överst) och 2007.

Syfte

Kulturmiljön i Eneborg och Högaborg illustrerar hur stadsdelen utvecklats under de senaste drygt 100 åren. Här finns flerbostadshus från tidigt 1900-tal, med rikt dekorerade fasader i puts och tegel. På 1910- och 20-talet tog Helsingborgs stad ansvar för en delvis svår bostadssituation för mindre bemedlade familjer, vilket bland annat resulterade i de så kallade Mariahusen och både flerbostadshus och villor i kvarteren Hummern, Anna, Alma, Maria och Agnes. Även i privat regi uppfördes villor under framförallt 1920-talet. Dessa byggdes påfallande ofta som tvåfamiljshus, men har i de flesta fall byggts om till enbostadshus. Under 1920-talet och det tidiga 1930-talet byggdes också ett stort antal flerbostadshus i helsingborgstegel, som idag framstår som stadsdelens främsta karaktärsdrag, tillsammans med ett stort antal funkishus från 1930- och 1940-talet. Kompletteringar i bebyggelsen gjordes under 1950- och 1960-talen, och på 1970- och 1980-talen förändrades stadsdelen genomgripande genom stora saneringar då mycket av det äldsta bostadsbeståndet revs och ersattes med nybyggen. Landborgens dramatiska brant utnyttjades effektivt för att skapa en spännande stadsbild, vilket är särskilt tydligt vid Gustav Adolfsskolan. Som

stadsdelens mest framträdande offentliga byggnad syns den vida omkring. Fältarpsvägen och dess fortsättning Gasverksgatan har ungefär samma sträckning som den gamla landsvägen från byarna öster om Helsingborg som är urskiljbar på äldre kartor. Mitt bland det tidiga 2000-talets hektiska stad finns spår av äldre strukturer.

Detta bevarandeprogram är ett hjälpmedel i kommunens ärendehantering. Det förtydligar de kulturhistoriska och arkitektoniska värdena, så att dessa uppmärksammas vid stadsplanering och bygglovshantering. Det skall underlätta bedömningen av bygglovsärenden och andra åtgärder som berör bebyggelsemiljön, så att de historiska spåren blir fortsatt avläsbara. Ett annat syfte med bevarandeprogrammet är att sprida kunskap om de kulturhistoriska värdena och stadsdelens karaktärsdrag bland husägare och boende i Eneborg och Högaborg samt att öka intresset för miljön.

Bevarandeprogrammets syfte är också att ge en historiskt och kulturell förankring som gör närmiljön och omgivningen gripbar och förståelig. En levande och välkänd kulturmiljö stärker medborgarnas identifiering med den egna platsen och engagemang i denna, vilket är en av grundförutsättningarna för ett demokratiskt samhälle.

Karta som visar stadsdelens läge i Helsingborg.

Historik

Landeriet Eneborg

Det som utgör stadsdelen Eneborg och Högaborg var på slutet av 1700-talet flera olika markområden. Åker- och ängsmarken runt staden var indelad i ett antal vångar och lyckor med däremellan insprängda betesmarker, en del av den gemensamt ägda fåladsmarken. Den nordöstligaste delen av nuvarande Eneborg och Högaborg bestod av tre markområden, Viskängen, Hörlingeängen och Backajorden, som alla var en del av Slottsvången. Det som idag är den centrala delen av stadsdelen utgjordes av Tranemansåkerlyckan, medan de västra och sydvästra delarna ingick i Södra vång med marker som bland annat benämndes Bjärellyckan, Meisnerska jorden, Långåkeren, Dalen och Gåsebäcksåkeren.

Landeriet Eneborgs mangårdsbyggnad på 1890-talet.
Foto Carl Dahlquist, privat ägo.

Intill Backajorden låg ett landeri (stadsnära sommarbostad och lantgård) som kallades Backagården. I slutet av 1700-talet ägdes gården av kyrkoinspektorn Andreas Johan Ehnborn som antagligen gav den sitt nya namn, Eneborg. Så småningom lades alltmer av de kringliggande jordarna och markområdena under Eneborg och 1848 försåg dess dåvarande ägare, dansken Claus F. Clausen, landeriet med en ny ståtlig mangårdsbyggnad (i nuvarande hörnet av Eneborgsvägen och Siöcronaplatsen).

Ångtegelbruket och Carlsro-området

Markerna strax söder om nuvarande Eneborg och Högaborg var rika på lera. Detta fick den framstående handels- och industrimannen konsul Nils Persson, tillsammans med konsul Carl Gustaf Stewénius, att 1873 anlägga ett tegelbruk på en plats intill nuvarande Gustav

1815 års karta, med landeriet Eneborg som en solitär söder om den dåvarande stadskärnan.

Adolfs gata. Helsingborgs Ångtegelbruk blev med tiden en storindustri och det rödbruna och hårdbrända teglet blev vida berömt och användes förutom till ett stort antal byggen i Helsingborg också till bland annat Stockholms stadion. Efter mer än hundra års verksamhet lades tegelbruket ner 1974. I ytterligare två år till bröts lera från den intilliggande lergraven.

Norr om tegelbruket låg ett avlångt markområde, Farm 163A, som på 1700-talets karta benämndes Långåkeren. Den ena av brukets delägare, konsul Stewénius, köpte farm 163A och började stycka av byggnadstomter i början av 1890-talet. Efter några år upprättades en styckningsplan för hela området och det delades in i 48 tomter utmed Gustav Adolfs gata och på ömse sidor av en nyanlagd gata, idag benämnd Sturegatan (som troligen fick sitt namn efter konsul Perssons son Sture P:son Henning). Det första huset i området med adress Gustav Adolfs gata 35 uppfördes 1894 och kallades Carlsro, ett namn som med tiden överfördes på hela området. Under åren fram till 1910 uppfördes ett tjugotal bostadshus i området, från små låga halvhus inne på tomterna till fyrvåningshus utmed gatorna.

Eneborgs AB och första utbyggnadsfasen 1894–1912

I slutet av 1800-talet köptes landeriet Eneborg av översten Aron Siöcrona. Han kom att bli den siste som bedrev jordbruk på gårdens marker. Lantbruket hade med tiden blivit allt mer olönsamt och på 1880-talet såldes en del av marken norr om nuvarande Wieselgrensgatan för att

Karta över indelningen av farm 163A och del av farm 166 i 48 tomter.
Området kallades Långåkern på 1700-talet.
Original i stadsbyggnadsförvaltningen.

Karta över indelning av egendomen Eneborg i kvarter och byggnadstomter enligt en rutnätsplan, upprättad i juni 1899
av stadsingenjören Claes Corin. Styckningen av Eneborg utfördes dock inte efter denna plan, utan efter en annan plan
upprättad i början av 1900-talet. Original i Stadsbyggnadsförvaltningens kartarkiv.

Fasadritning till huset Nytorgsgatan 41 i kv. Skalbaggen upprättad av arkitekten Mauritz Frohm 1896. Original i Helsingborgs stadsarkiv.

läggas ut till Nya Kyrkogården (invigd 1885). Tio år senare stod resterande delar av Eneborgs ägor inför stora förändringar. 1895 började Aron Siöcrona stycka av och sälja tomter vid Gustav Adolfs gata och Nytorgsgatan (nuvarande kvarteret Skalbaggen). Där byggdes flera flerbostadshus under åren fram till sekelskiftet. I söder uppläts ett helt kvarter till stadens nya stora folkskola, Gustav Adolfsskolan, som invigdes hösten 1900. Året dessförinnan upprättade stadsingenjören Claes Corin en styckningsplan för hela egendomen Eneborg. Planen var

en för sin tid typisk rutnätsplan och omfattade 26 rätvinkliga byggnadskvarter, varav sju för villabebyggelse intill landeriets mangårdsbyggnad med en strålande utsikt över Öresund. Dessa planer förverkligades aldrig, troligen för att Aron Siöcrona hade svårt att hitta köpare till tomterna. För att få fart på tomtförsäljningen och byggandet såldes hela egendomen år 1901 till ett för ändamålet bildat bolag, Eneborgs AB. Delägare i bolaget var bland andra regementsauditören Nils Ljungman och timmerhandlaren Anders J Åbron samt som största aktieägare, grosshandlaren Severin Axelson i Malmö. Trots bolagsbildningen blev det ingen riktig fart på vare sig tomtförsäljningen eller byggande. Därför upprättades en ny styckningsplan med enbart hyreshuskvarter och en bred aveny på tvären, Eneborgsavenyen (idag Gasverksgatan).

Samtidigt planerades för ett spekulativt byggande på hög nivå. Till bolaget knöts byggmästaren Petter H. Jacobsson som utöver att leda själva byggverksamheten även fick i uppdrag att leta upp presumtiva byggherrar. Jacobsson hade många kontakter bland stadens arbetare till följd av sitt engagemang i folkrörelser som till exempel IOGT, Folkets Hus och Folkets Park. För att finansiera byggena tog Eneborgs AB ett stort externt lån och förmedlade i sin tur lån till de enskilda byggherrarna och deras byggen. Enligt ett särskilt avtal tecknade Försäkrings AB Skandia övervärderade brandförsäkringar för husen. Därigenom lyckades man höja de externa lånen. Åren 1903–07 uppfördes ett 100-tal byggnader på Eneborg, varav 68 påbörjades under rekordåret 1904. De flesta av byggnaderna var hyreshus i två eller tre våningar med fasader i rött tegel och dekorationer av

Hörnet av Nytorgsgatan och dåvarande Fältarpsvägen (Gasverksgatan). Kvarteret Tordyveln till vänster och kvarteret Gräshoppan till höger. Foto ca 1910.

"Norska villan" i kvarteret Getingen. Foto ca 1910, privat ägo.

puts. På några av hörntomterna uppfördes pampigare hus med tinnar och torn. Ett flertal arkitekter stod bakom husen, men oftast anlitad tycks den avgångne stadsarkitekten Mauritz Frohm och den unge arkitekten Harald Berglin (den senare god vän med byggmästare Jacobsson) ha varit.

Kort efter att de flesta byggherrarna färdigställt sina hus började problemen. De hade svårt att betala sina lån och inom några år hade större delen av fastighetsägarna fått gå från sina hus som istället hamnade i Eneborgs AB:s ägo. Under lång tid stod bolaget som ägare till större delen av stadsdelens hus. Även om de nya arbetarbostäderna på Eneborg var klart bättre än de gamla på Söder fick den nya stadsdelen snabbt ett dåligt rykte på grund av det sätt som husen hade uppförts på. För att få bort den dåliga stämpeln började befolkningen snart att kalla stadsdelen för Högaborg. Det nya namnet kom från ett hus på Södra Stenbocksgatan 143, ett av stadsdelens första, uppfört 1902. Endast Eneborgs nordligaste del, kvarteren intill kyrkogårdarna, behöll det ursprungliga namnet. Där bodde mestadels tjänstemän som möjligen inte kände sig besvärade av de tvivelaktiga affärer som förknippades med namnet Eneborg. Trots allt var de mest arbetare som drabbades av den missriktade spekulativen.

1912 års stadsplan

1899 års styckningsplan var tänkt att formellt godkännas som stadsplan för Eneborg, men därav blev intet då bolaget tog över förvaltningen av egendomen. Eftersom det inte fanns någon stadsplan behövdes inga bygglov.

Helsingborgs stad å sin sida bemödades sig inte om att dra vatten- och gasledningar i de nya gator som anlades, varför större delen av nya husen saknade vatten och gas de första åren. Redan 1904 då byggnadsverksamheten stod på topp väcktes frågan bland stadens styrande om en stadsplan för Eneborg och Högaborg. Förhandlingar inleddes med Eneborgs AB om förutsättningarna. Kvarterersstrukturen var redan till stora delar permanentad genom det myckna byggandet, så frågan gällde mest om staden skulle betala för gatemarken och vem som skulle stå för kostnader för att dra fram vatten- och gasledningar. 1906 fattades beslut om att staden skulle betala för gatemarken medan bolaget fick bekosta anläggningsarbetena och nedläggande av vattenledningar. Stadsingenjören Sigfrid Ewald fick därefter i uppdrag att upprätta en stadsplan för Eneborg och Högaborg. Planen som var färdig 1911 och stadfästes av Kungl. Maj:t året därpå omfattade inte bara Eneborgs AB:s markområde utan även delar av Carlsro-området (t.o.m. Sturegatan) i sydväst, några kvarter i nordöst och en mindre enklav öster om Viskgatan (kring nuvarande Wieselgrensskolan), de båda senare på mark ägd av Helsingborgs stad. Planen stadgade vidare att i kvarteren norr om Tranemansgatan och öster om Traktörsgatan fick husen uppföras till fyra våningars höjd och i kvarteren söderut och västerut i tre våningars höjd, med undantag för kvarteren Bråkan och Gruset där hushöjden maximerades till två våningar. I ett av kvarteren öster om Viskgatan uppläts en tomt för ett tänkt kyrkobygge och flera av stadsdelens platser finns med i 1912 års plan: Sjöcrona-platsen, Eneborgsplatsen (med delvis annan form och

Stadsplan över stadsdelen Eneborg, upprättad av stadsingenjören Sigfrid Ewald 1911. Kvarteren i området var ännu inte namnsatta. Ängtegelbrukets byggnader är skissade i söder, utanför planområdet. En kyrka planerades vid Furutorpsgatan östra avslutning. Original hos Stadsbyggnadsförvaltningen.

Eneborg på 1915 års karta.

placering) samt de små platserna i korsningarna av Södra Stenbocksgatan och Furutorpsgatan respektive Gasverksgatan och Nytorgsbacken.

Eneborgs egna hem

Parallellt med arbetet att ta fram en stadsplan för Eneborg arbetade Sigfrid Ewald för att staden borde planlägga områden med egna hemsbebyggelse för arbetare. Arkitekten Torsten Stubelius i Stockholm fick 1907 i uppdrag att utreda frågan. Utredningsarbetet drog ut på tiden och från 1911 deltog också Stubelius nyblivne kompanjon, Sigurd Lewerentz. Tre år senare kunde ett färdigt förslag med stadsplaner och typritningar behandlas av stadens styrande. Förslaget omfattade två egna hemsområden, ett på Pålsjö intill Romares stiftelse och ett söder om bebyggelsen på Eneborg. Marken i båda dessa områden ägdes av staden och tomterna var tänkta att upplåtas mot tomträtt, d.v.s. arrende, medan husen skulle uppföras av enskilda. Typritningarna omfattade flerbostadshus i två våningar, egna hemsvillor och parhus i en våning. För ändamålet upprättades en

FÖRSLAG TILL STADSPLAN
FÖR
EGNAHEMSOMRÅDE
INOM
FARMERNA NR 146-148
I
HELSINGBORG.

UPPRÄTTAD I MAJ ÅR 1914 AF

Sigfrid Ewald
STADSINGENJÖREN

*Tillhör
någon av de 15 skolorna 9-10
eller 11-12 i Helsingborgs
skoleförsamling och byggnads-
nämnden kan besluta
om uppförande
föreläggande*

Det ursprungliga förslaget till stadsplan för Eneborgs egna hem, upprättad år 1914 av stadsingenjören Sigfrid Ewald. Original hos Stadsbyggnadsförvaltningen.

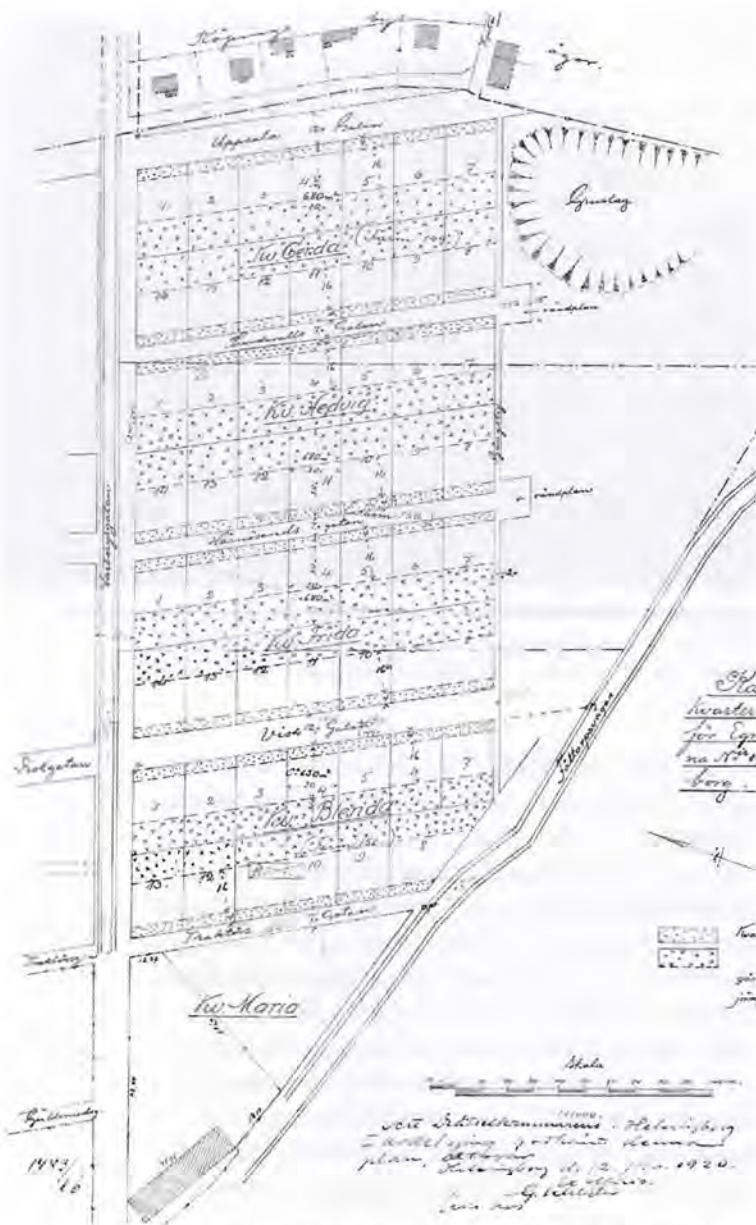

Byggnadsarbete 1916 vid Fältarpstegen. Det är huset Hummern 11, i hörnet av Fältarpstegen och Varbergsgatan som är under uppförande. Husen bakom är nu rivna. I bakgrunden skimtar Gustav Adolfs skola.

stadsplan som fastställdes 1915. Den omfattade området mellan Fältarpstegen, Varbergsgatan, Uppsalagatan och Sofiebergsvägen, det vill säga kvarteren Anna, Alma, Agnes, Astrid och Augusta. Ganska snart stod det klart att de tilltänkta byggherrarna, arbetare, skulle få svårt att finansiera byggena. Därför beslöts att staden skulle uppföra husen på egen hand och sedan efterhand sälja egna hemmen till enskilda. Sigurd Lewerentz (som nu hade startat eget arkitektkontor och övertagit projektet) fick i uppdrag att bearbeta ritningarna och även stadsplanen ändrades. Hösten 1917 påbörjade Helsingborgs stads byggnadskontor en första etapp, kvarteren Kräftan södra (idag Stenbitten), Anna, Alma, västra delen av Maria och

Hus vid Varbergsgatan ritade av arkitekten Sigurd Lewerentz, fotograferade från det inre av kvarteret Alma. Foto 1919.

Karta över de fyra egnahems kvartererna Blenda, Frida, Hedvig och Gerda och deras indelning i tomter, upprättad 1919 av stadsingenjören Sigfrid Ewald. Original i Stadsbyggnadsförvaltningen.

norra delen av Agnes. De första husen stod färdiga våren därpå och de sista hösten 1918.

Den andra etappen av projektet, kvarteren Astrid och Augusta samt resterande delar av Agnes och Maria, kom aldrig att utföras. Istället kom det privata egnahemsbyggandet igång i början av 1920-talet. 1919 upprättade Sigfrid Ewald en plan för fyra egnahems kvarter söder om Sofiebergsvägen: Blenda, Frida (idag Backängen), Hedvig och Gerda. Samtliga kvarter delades in i fjorton lika stora byggnadstomter (undantaget kvarteret Blenda) på vilka egnahemsvillor i som mest en och en halv våning fick byggas i rad utmed de längsgående gatorna. Byggnadstomterna i kvarteren Gerda och Hedvig såldes snabbt, och större delen av tomterna bebyggdes åren 1921–23. Inför bebyggandet av de två andra kvarteren

hade det bestämts att ett järnvägsreservat för en tilltänkt ny dragning av Västkustbanan till Helsingborg skulle gå öster om Viskgatan, varför kvarteret Frida utgick ur planeringen. I mitten av 1920-talet bebyggdes kvarteret Blenda med egnahemsvillor, och som kompensation för kvarteret Frida beslöts att den obebyggda delen av kvarteret Agnes samt kvarteren Astrid och Augusta skulle upplåtas åt privat egnahemsbyggande. För dessa kvarter gjordes en helt ny plan där de förlades öster om järnvägsreservatet i linje med kvarteret Gerda och Hedvig. Byggandet i kvarteren Astrid och Augusta pågick i huvudsak mellan 1924 och 1938, med undantag för de nordligaste tomterna som lades till i en stadsplan fastställd 1945. Intill dess slutade kvarteren vid en fortsättning av Varbergsgatan öster om Viskgatan. Den östra delen av kvarteret Maria bebyggdes av Helsingborgs stad, men inte med ett par mindre tvåvåningshus som tänkt i det ursprungliga projektet, utan med två större trevåningshus. Båda husen, i dagligt tal kallade Mariahusen, uppfördes 1924–25 och inreddes med smålägenheter för barnrika familjer.

Flerbostadshusbyggande under 1920- och 30-talen

Vid sidan om det kommunala engagemanget för att lösa bostadsproblemen satsade även en del företag på att bygga bostäder åt sina anställda. På Högaborg och Eneborg byggde Helsingborgs Varfs AB tre flerbostadshus utmed Wieselgrensgatan 1920–21. I övrigt låg flerbostadshusbyggande i privat regi däremot helt nere under 1910-talet, och kom inte igång förrän i början på 1920-talet. Åren 1923–25 uppfördes enstaka hus, men från 1926 var byggandet i full gång och under åren fram till 1932 påbörjades ett sjuttiofem byggen. Samtliga dessa hus uppfördes enligt 1912 års stadsplan i slutna kvarter och de byggdes styckevis, ett och ett, med individuella arkitektoniska uttryck.

Med tiden framstod 1912 års stadsplan med slutna stadskvarter som alltmer omodern. Under 1920-talet gjordes flera mindre stadsplaner för ett eller par kvarter med avvikelser från 1912 års plan. En av dessa gällde kvarteren Bråkan (idag en del av kvarteret Ugnen) och Gruset som efter att ha bebyggts med några villor ändrades från slutna flerbostadshuskvarter till villakvarter i en plan upprättad 1929 av stadsingenjören Sigfrid Ewald (fastställd året därpå).

1932 upprättade Sigfrid Ewald en stadsplan för kvarteren mellan Gasverksgatan i sydväst, Varbergsgatan i söder, Karlskronagatan i öster och Wieselgrensgatan och Malmögatan i norr. Kvarteren öster om Viskängen hade inte omfattas av 1912 års plan och kvarteren mellan Viskängen, Nytorpgatan, Södra Stenbocksgatan och Malmögatan gavs en helt annan form än i 1912 års plan med rakare sidor och mera rätvinklade hörn. Övriga

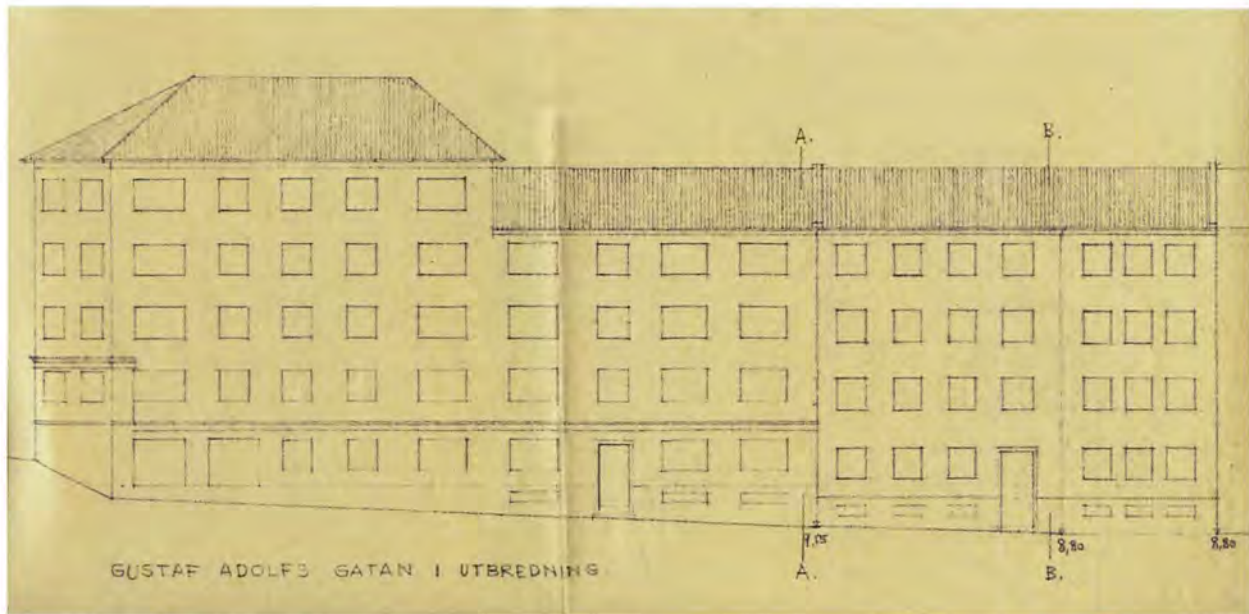
1932 års stadsplan. Den omfattade större delen av stadsdelen Eneborg och Högaborg samt några kvarter mellan Malmögatan och Filbornavägen. Järnvägsreservatet i nord-sydlig riktning skär genom området. Sedan blev det parkmark. Original i Stadsbyggnadsförvaltningen.

kvarter kvarstod som i 1912 års plan, men byggrätterna ändrades. Istället för tätt slutna kvarter planerades för mer eller mindre öppna kvarter med lamellhusbebyggelse. Detta kom tydligast till uttryck i kvarteren öster om Södra Stenbocksgatan samt kvarteren Nyckelpigan, Malen, Flugan och Nunnan. Mellan lamellhusen gjordes plats för låga garagebyggnader utmed gatorna. Liksom i 1912 års plan fick kvarteren söder om Tranemansgatan bara bebyggas till tre våningars höjd. Det utsträcktes i den nya planen även till samtliga kvarter öster om Södra Stenbocksgatan. Övriga kvarter väster om Stenbocksgatan fick även fortsättningsvis bebyggas till fyra våningars höjd. Den nya planen som stadfästes 1933 var tydligt präglad av funktionalismens stadsplaneideal med öppna kvarter som främsta kännetecken. Inte bara planen utan även bebyggelsen utformades funktionalistiskt åren efter planens tillkomst. 67 flerbostadshus uppfördes under åren 1934–39 och samtliga följde planens intentioner till punkt och pricka. Även om de flesta husen även fortsättningsvis fick en individuell utformning blev det alltmer vanligt att bebyggelsen hölls samman i hela eller delar av ett kvarter. Inte minst stadsarkitekten Arvid Fuhre

arbetade för att göra fasaderna mot gatorna enhetliga vad gällde taklisternas höjd och takens lutning. Särskilda fasadscheman upprättades för flera av kvarteren på Eneborg och Högaborg. Ett gott exempel på resultatet av detta arbete är kvarteret Skalbaggens fasader mot Gasverksgatan med en jämn trappning uppåt.

Lamellhus- och infillbyggande 1939–63

När andra världskriget bröt ut avstannade byggverksamheten på Eneborg och Högaborg. 1940 påbörjades inte ett enda hus och året därpå endast två byggen, de två barnrikehus, s.k. Solgårdar, som Helsingborgs stad uppförde i kvarteret Ödla. Redan i mitten av 1930-talet hade Helsingborgs stad i samarbete med HSB uppfört ett barnrikehus i kvarteret Ormen. I väntan på att byggandet åter skulle ta fart upprättades nya stadsplaner för de obebyggda delarna av Eneborg och Högaborg. Redan 1938 fastställdes en avvikelseplan där bland annat tomterna mellan Eneborgsvägen och Sadelmakaregatan i kvarteret Malen skulle bebyggas med lamellhus med gavlar mot gatorna istället för som tidigare med långsidorna mot

Fasadschema för bebyggelsen i kvarteret Skallbaggen mot Gustav Adolfsgatan.
Upprättad av stadsarkitekten Arvid Fuhre 1935. Original i Helsingborgs stadsarkiv.

gatorna. Enligt denna nya plan bebyggdes kvarteret åren 1942–43 av byggnadsingenjören Erik Ivar Wihlborg, en av få privata byggare som uppförde hus under krigsåren. Tillsammans med ett samtidigt uppfört lamellhus vid Sadelmakaregatan i kvarteret Nyckelpigan kom de gulmålade husen ganska snart att kallas Gula Kliniken, som var en dåtida filmtitel. Folkhumorn fastnade väl för namnet också på grund av att husen till stor del beboddes av sjuksköterskor. För kvarteren öster om Södra Stenbocksgatan och norr om Nytorpgatan antogs en ny stadsplan 1944, upprättad två år tidigare av stadsingenjören Torsten Berghman. Till skillnad från 1932 års plan innehöll den nya planen större kvarter med till större delen friliggande lamellhusbebyggelse, d.v.s. de flesta av husen var indragna från gatulinjen eller låg inne i kvarteren. Redan innan 1944 års plan fastställdes av Kungl Maj:ts började området öster om Södra Stenbocksgatan att bebyggas. Under åren 1943–53 påbörjades 28 byggen av flerbostadshus, varav sjutton uppfördes i privat regi och elva av de kooperativa byggnadsföretagen, HSB och Svenska Riksbyggen. De båda senare engagerade sig mycket i krigsslutet för att försöka råda bot på den alltmer skriande bostadsbristen. Riksbyggens tre första hus i Helsingborg var de som uppfördes i kvarteren Syrsan och Vinbäret.

Även i andra delar av Eneborg och Högaborg uppfördes flerbostadshus under och strax efter kriget. Detta skedde främst i form av så kallade infillbyggen, d.v.s. större eller mindre byggen på obebyggda tomter i för övrigt utbyggda kvarter. Sådana obebyggda tomter fanns det fortfarande ganska gott om i stadsdelen trots det stora byggandet på 1920- och 30-talen. De flesta av infillbyggena uppfördes av privata byggmästare, men en ny aktör på den lokala byggmarknaden blev från

1944 års stadsplan, upprättad av stadsingenjören Torsten Berghman.
Planen omfattar Viskängsstråket och bebyggelsen på ömse sidor.
Original hos Stadsbyggnadsförvaltningen.

Fasadritning till Lundagatan 7 och 9 i kvarteret Björnbäret upprättad av arkitektfirman Erik och Henry Andersson år 1952. Original i Helsingborgs stadsarkiv.

1946 det då nystartade kommunala bostadsföretaget AB Hälsingborgshem. Helsingborgs stad valde liksom många andra svenska städer att istället för tillfälliga insatser inom bostadsbyggandet (som Eneborgs egna hem och barnrikehusen) satsa på ett mera varaktigt och jämnt byggande. Hälsingborgshems två första byggen uppfördes 1946–47 i kvarteret Snoken och under perioden 1946–55 uppförde de sammanlagt tolv flerbostadshus på Eneborg och Högaborg. Av dessa var hälften infillbyggen och den andra hälften skedde i två helt nya kvarter öster om Viskängen. Stadsplanen för kvarteren Björnbäret och Hallonet upprättades av den nye stadsplanechefen Gunnar Sundbärg år 1949 (fastställd året därpå). Efter planen uppfördes sex trevånings flerbostadshus 1952–54 i helt öppna kvarter. I bebyggelsen ingick också en envånings garagelänga utmed en återvändsgata in till kvarterens mitt. Andelen bilar hade nu ökat vilket inte minst märks på de många garagebyggnader som uppfördes på 1940-, 50- och 60-talen runt om i Eneborg och Högaborg, såväl mellan flerbostadshus som på villatomter.

I Sundbärgs plan från 1949 fastställdes också att området norr och väster om kvarteren Björnbäret och Hallonet skulle läggas ut till parkmark. Liknande bestämmelser hade antagits för området längs Viskgatan i en plan från 1945. Därmed upphävdes det järnvägsreservat som skapades på 1920-talet och istället tillkom på 1950-talet det så kallade Viskängsstråket hela vägen från Filbornavägen i norr till Fältarpsvägen i söder. Arkitekt för parkerna var landskapsarkitekten Sven Ingvar Andersson, som då var anställd i Helsingborgs stad. I planen från 1945 reserverades kvarteret mellan Lundagatan och Furutorpsgatan för en offentlig byggnad. Efter

allt byggande i och kring Eneborg och Högaborg före andra världskriget räckte inte Gustav Adolfsskolan till för alla barn i området. Därför bestämdes att en ny skola skulle uppföras och för ändamålet utlystes en allmän arkitektävling 1944. Tävligen vanns av stockholmarna Nils Ahrbom och Helge Zimdahl, vars förslag kom till utförande i etapper åren 1946–56. Skolan, som fick namnet Wieselgrensskolan, byggdes senare ut ytterligare i två etapper åren 1966–68 och i mitten av 1970-talet.

Rivningar, ny- och ombyggnader 1963–1996

Samma år som de sista infillbyggena färdigställdes på Eneborg och Högaborg kunde man i tidningarna läsa om ett stort saneringsprojekt i stadsdelen. Byggnads AB Dekå, som dels i egen regi uppförde ett affärs- och flerbostadshus i kvarteret Snäckan och dels på entreprenad uppförde dåvarande EPA-varuhuset vid Kullagatan, planerade att uppföra ett större butiks- och bostadshus i kvarteret Ostronet i hörnet av Södra Stenbocksgatan och Nytorpgatan. Efter några år togs projektet över av EPA-varuhusens moderbolag, Turitz & Co., men trots att flera av kvarterets fastigheter köptes upp och revs i slutet av 1960-talet blev det inget av nybyggnadsplanerna. Möjligen skrinlades planerna på grund av konkurrensen från det nyuppförda Domusvaruhuset på Söder. Därefter dröjde det till slutet av 1970-talet innan kvarteret Ostronet bebyggdes med ett kombinerat butiks-, servicecentral- och flerbostadshus.

Det första genomförda saneringsprojektet i stadsdelen blev istället Byggnads AB Gösta Gadds flerbostadshus i kvarteret Skalbaggan med adress Nytorgsbacken 41, uppfört 1966–67. Det ersatte tre

av stadsdelen äldsta flerbostadshus från 1890-talet. I början av 1970-talet köptes större delen av Eneborgs och Högaborgs byggnadsbestånd från åren kring 1900 upp av olika bygg- och fastighetsföretag och det kommunala Römölla AB. Kommunen skrev successivt särskilda saneringsavtal med olika byggherrar, både privata och allmännyttiga. De flesta bolagen fick hela eller delar av ett kvarter inom vilket de skulle genomföra rivnings- och nybyggnadsprojekt, ombyggnadsprojekt eller en kombination av bådadera. Bland de bolag som skrev saneringsavtal kan bland annat nämnas följande:

Allmännyttiga: AB Helsingborgshem, AB Vallåkra-byggen (ny- och ombyggnader), HSB och Riksbyggen (nybyggnader).

Privata: AB Skånska Cementgjuteriet (ny- och ombyggnader), Byggnadsfirman K. P. Svensson AB (ny- och ombyggnader), Göran Bengtsson Byggnads AB (ny- och ombyggnader), John Mattson Byggnads AB (ombyggnader), Stig Nilsson Byggnads AB (ny- och ombyggnader), Svenska Bostads- och Industribyggnads AB (ny- och ombyggnader), UM Fastighets AB (ombyggnader), WJ Bygg AB (ombyggnader).

I snabb takt sanerades kvarter efter kvarter under perioden 1975–90. De första åren dominerade rivnings- och nybyggnadsprojekten. I kvarteren mellan Gasverksgatan – Fältarpsvägen, Tranemansgatan, Viskgatan och Varbergsgatan revs så gott som samtliga hus från början av 1900-talet. Bebyggelsen utmed Södra Stenbocksgatan revs för att möjliggöra en breddning av gatan medan resterande hus revs främst för att de ansågs omoderna och inte värda att renovera. Som ersättning

för de rivna husen uppfördes större eller mindre flerbostadshuskomplex i de allra flesta fall i tre till fem våningar. Endast det stora byggnadskomplexet i kvarteret Ostronet avvek från denna regel. Från 1970-talets slut till 1990-talets början byggdes större delen av bebyggelsen från 1920-, 30- och 40-talen om, de allra flesta enligt den så kallade ROT-modellen med statliga lån och särskilda regler.

I den sydvästligaste delen av stadsdelen, det så kallade Carlsro-området, skedde saneringen på ett delvis annat vis. Sedan Helsingborgs ångtegelbruk lagts ner i mitten av 1970-talet revs industribyggnaderna och efter några år uppfördes dels ett stort hotellkomplex, dels en bensinstation, båda med Kooperationen som byggherre. Den intilliggande bostadsbebyggelsen från åren kring sekelskiftet 1900 utmed Gustav Adolfs gata och Sturegatan revs kort därefter och utmed Sturegatans södra sida uppfördes ett större flerbostadshus. Tomterna utmed Gustav Adolfs gata förblev dock obebyggda till början av 1990-talet då marken inte fick bebyggas p.g.a. möjligheten att en tilltänkt uppfart från en tunnel mellan Helsingborg och Helsingör eventuellt skulle förläggas till platsen. Då tomterna till slutligen bebyggdes blev det med ett stort terrasshuskomplex

Utöver ny- och ombyggnadsprojekten under 1970- och 80-talen genomfördes också stora förändringar avseende gatumiljöerna på Eneborg och Högaborg. Medan Södra Stenbocksgatans södra del breddades och närmast gavs en motorvägsliknande utformning stängdes flera av smågatorna i stadsdelen av för biltrafik och gjordes om till gårdsgator.

Pågående bygge i kvarteret Ostronet. Foto Edvin Hansson 1980.

Parker, grönytor och offentliga platser

Landborgen

Landborgen är en naturformation som gett Helsingborg och dess bebyggelse en säregen karaktär. På många håll i staden är Landborgsbranten fortfarande väl synlig, men på Eneborg och Högaborg har den till stora delar byggts för. I den norra delen av stadskärnan är landborgen mera brant, och bebyggelsen etablerad i äldre tid och mer småskalig. Vid Eneborg och Högaborg är landborgen något mindre brant och har byggts efter hand. Branten var säkert ett effektivt hinder mot att stadsdelen Söder breddade ut sig österut under den stora utbyggnadsfasen på 1870- och 80-talen. När de första husen uppfördes på Eneborgs marker i slutet av 1890-talet förlades de alla till landborgsbrantens nedre sluttningar. Därefter bebyggdes området ovanför branten i snabb takt medan brantens övre delar till stora delar förblev obebyggda fram till 1930-talet. Endast i kvarteret Getingen bebyggdes branten redan under 1900-talets första decennium, men där fanns å andra sidan sedan gammalt en farbar väg uppför branten (stråket Eneborgsvägen – Wieselgrensgatan). En av stadsdelens viktigaste gator, Nytorpgatan, var ända fram till 1910-talet delad i två delar, åtskilda av ett brant stup strax nedanför Gasverksgatan och den senares dragning på tvären genom landborgen utfördes inte förrän i mitten av 1920-talet. Endast i Carlsro-området längst i söder var branten så pass flack att gatorna kunde dras fram utan någon nedschaktning av landborgen.

Trots initialt motstånd bebyggdes med tiden stora delar av landborgsbranten. Idag är det nästan enbart i kvarteret Gustav Adolf, det vill säga Gustav Adolfsskolans tomt, som man fortfarande kan se den ursprungliga naturformationen. På skoltomten finns även värdefull växtlighet i form av stora träd planterade då skolan var nybyggd i början av 1900-talet.

Grönytor

Fram till det stora utbyggnadsskedet på 1920- och 30-talen fanns det på Eneborg och Högaborg stora öppna och obebyggda markområden mellan de tätbebyggda bostadskvarteren. Under första världskrigets brist på matvaror togs stora delar av markerna i anspråk för koloniområden. De obebyggda markområdena och kolonierna blev gröna oaser för stadsdelens många invånare varför behovet av parker och andra grönområden inte blev påtagligt förrän stora delar av stadsdelen var färdigbyggd i slutet av 1940-talet. Visserligen fanns redan i några av de tidiga stadsplanerna regelrätta grönytor utlagda, till exempel innehöll den ursprungliga stadsplanen för Eneborgs egnahem (Sigfrid Ewald i samarbete med Sigurd Lewerentz och Torsten Stubelius 1914) en

lekplats i mitten av det ostligaste kvarteret (som aldrig utfördes), men dessa planer förverkligades aldrig. Därför blev behovet allt större av att få fram lämpliga grönytor i stadsdelen. Detta kunde ske genom några mindre stadsplaneändringar och framför allt genom ianspråktagande av det järnvägsreservat som drogs genom stadsdelens östra del i början av 1900-talet. Från mitten av 1940-talet och femton år framåt skapades därigenom flera parker och andra gröna ytor på Eneborg och Högaborg.

Buntmakareplatsen

I 1932 års stadsplan var avsikten att hela kvarteret Flugan skulle bebyggas. Den nordliga delen utmed Buntmakareplatsen var ännu obebyggd i mitten av 1940-talet och 1946 gjordes en plan där denna del av kvarteret gjordes om till parkmark. Kort därefter anlades en enkel park på platsen med en stor öppen gräsyta inramad av klippta häckar utmed Buntmakar- och Visitorsgatorna. Parken som fick namnet Buntmakarplatsen är ett gott exempel på de enkla gröna "vardagsrum" i stadsmiljön som blev ett viktigt inslag i folkhemsbygget.

Eneborgsplatsen

Redan i 1912 års stadsplan fanns en tilltänkt öppen plats ungefär där dagens Eneborgsplats är belägen. Denna plats var tänkt att avslutas med någon form av offentlig byggnad i norr. Även i den stadsplan som lades fram 20 år senare, där platsen fick sin nuvarande form och utsträckning, var det tänkt att kvarteret norr om platsen skulle bebyggas med en offentlig byggnad, men i en reviderad plan från 1937 ändrades kvarteret Syrsan till bostadskvarter. När samtliga sidor av Eneborgsplatsen var bebyggda i mitten av 1940-talet anlade man enkla gångar och planteringar som kringgärdade en kvadratisk plaskdamm i mitten. Efter några år kompletterades anläggningen med några enkla lekredskap och 1961 uppfördes en kombinerad kiosk- och transformatorbyggnad i platsens nordvästra hörn. Efter många års försummelse genomfördes 2003 en ambitiös ombyggnad av Eneborgsplatsen då den fick sitt nuvarande utseende med trädrader på en öppen grusplan delvis inramad av tegelmurar.

Fältarpsplatån

Där Fältarpsplatån är belägen idag fanns i början av 1900-talet ett grustag. När kvarteren Gerda, Hedvig och Blenda lades ut 1920 lämnades marken söder om kvarteren orörd. I slutet av 1940-talet togs en ny stadsplan fram där kvarteret Hedvig utvidgades åt söder och ett

Eneborgsplatsen mot Stenbocksgatan.

nytt kvarter, Greta, lades ut. Bara den östligaste delen av markområdet, ungefär motsvarande den del som tidigare rymde en grusgrav, förblev obebyggd. I början av 1950-talet, samtidigt med att de nya villatomterna bebyggdes, förvandlades den gamla grusgraven till en enkel grönyta, där man har en strålande utsikt västerut. Platsen fick senare namnet Fältarpsplatån.

Siöcronaplatsen

Eftersom Eneborg AB:s ursprungliga kvarters- och tomtindelingsplan inte är känd i sin helhet är det inte möjligt att slå fast huruvida Siöcronaplatsen fanns med redan i den första planen för Eneborgs och Högaborgs bebyggande. Med tanke på den bebyggelse som växte upp längs platsens västra sida under 1900-talets första decennium förefaller det inte osannolikt att man planerade en större öppen plats omgiven av ståtliga flerfamiljshus i jugendstil. I 1912 års stadsplan utlades under alla omständigheter den plats som finns kvar än idag. Det dröjde dock till 1930-talet innan de första husen utmed platsens östra sida uppfördes och det var inte förrän landeriet Eneborgs mangårds- och ekonomibyggnader rivits i mitten av 1950-talet som två stora husbyggen kunde avsluta platsens inramning mot öster.

Under alla dessa år var platsen öppen för trafik. I samband med de stora saneringarna på Eneborg och Högaborg från mitten av 1970-talet och tio år framåt

genomfördes även en ombyggnad av några gator till så kallade gårdsgator med begränsad framkomlighet för bilar och planteringar i form av träd och buskage på ömse sidor om gatorna. Även Siöcronaplatsen genomgick en liknande transformering som gav den dess nuvarande utseende med träd, planteringar och beläggning av betongstenar.

Viskängsstråket

Viskängsstråket består av sju ängar, Blomsterängen, Skolängen, Munkängen, Viskängen, Källängen, Högaborgsängen och Backängen, varav de tre förstnämnda ligger inom stadsdelen Olympia och de fyra sistnämnda ligger inom stadsdelen Eneborg och Högaborg.

Stråket har fått sitt namn av en järnhaltig källa som låg ungefär där Wieselgrensskolan ligger idag. Då källan infogades i Helsingborgs vattenverk år 1886 byggdes en filterbassäng som man ännu kan se resterna av på Källängen. I slutet av 1800-talet då olika lösningar av problemet med Västkustbanans dragning in till staden diskuterades, lades ett förslag att dra banan öster om den dåvarande stadsbebyggelsen och sedan i en båge söder om staden. I början av 1900-talet bestämdes att den östliga järnvägslinjen lämpligen kunde gå i dagens Viskängsstråk varför detta område avsattes som järnvägsreservat i generalplanen – den dåtida motsvarigheten till dagens översiktsplaner. I mitten av 1940-talet enades man om

Viskängen på 1960-talet. En modell av Palle Pernevis skulptur "Tuppen" har placerats ut för bedömning av dess verkan på platsen. Detta konstverk sattes sedan upp i Vikingsbergsparken. Foto Helsingborgs stadsarkiv.

principen att det så kallade bangårdsproblemet skulle lösas genom att järnvägen från söder och norr skulle mötas i en permanent linje genom centrala staden. Därmed behövdes inte järnvägsreservatet och i slutet av 1940-talet avsattes det istället till parkmark.

Innan parkerna kunde anläggas var man tvungen att flytta på befintliga verksamheter. I mitten av området fanns ett större koloniområde (Helsingborgs första, anlagt 1906) som när det hade flyttats kunde ge plats åt den första delen av Viskstråket, Viskängen, anlagd 1952.

Den blev en till stora delar öppen gräsplan omgiven av stora befintliga träd. Dåvarande stadsträdgårdsmästaren Arvid Bengtsson experimenterade med lekrum för barn, det vill säga lekplatser som sammanfogades med gröna rum. Under en period i mitten av 1950-talet var landskapsarkitekten Sven Ingvar Andersson anställd hos stadsträdgårdsmästaren och arbetade då bland annat med att formge delar av Viskängsstråket. På Källängen anlades på 1950-talet en minigolfbana som fortfarande är i drift.

Kulturhistorisk värdering

Byggnaderna inom området har klassificerats i tre grupper: *Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §*, *Bebyggelse av kompletterande värde enligt PBL 3:10 §*, samt *Övrig bebyggelse*. Denna klassificering motsvaras på kartan längst bak av färgerna rött, gult och vitt (omarkerat). Klassificeringen har gjorts i relation till övriga byggnader inom området, och till områdets historia. Syftet med klassificeringen är att beskriva byggnaders och miljöers kulturhistoriska karaktärsdrag, och där framhäva både det generella och det specifika. Ett framträdande karaktärsdrag inom stadsdelen är bruket av helsingborgstegel, och annat tegel i fasaderna. Även när de rådande stilidealerna föreskrev putsade fasader, som under funktionalismens epok, byggdes många hus i södra Sverige med oputsade tegelfasader, vilket kan beskrivas som ett lokalt karaktärsdrag.

Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §

Byggnader som värderas som särskilt värdefulla ur historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller arkitektonisk synpunkt. Inom Eneborg / Högaborg gäller detta främst bebyggelse från stadsdelarnas första utbyggnadsskeden, och som är i gott skick, utan sådana ändringar som minskat det kulturhistoriska värdet.

Bebyggelse av kompletterande värde enligt PBL 3:10 §

Vardaglig bebyggelse som är välhållen och där eventuella till- och ombyggnader är anpassade till byggnadens karaktärsdrag så att dessa inte har förminskats. Klassificeringen kan också omfatta bebyggelse med delvis kraftigt förändrade karaktärsdrag, men som genom sin ålder och anknytning till områdets utbyggnadshistoria ändå anses ha ett stort kulturhistoriskt värde.

Kulturhistoriskt värde

Den kulturhistoriska klassificeringen grundar sig på ett komplex av värden som kan delas in i tre grupper: dokumentvärden, upplevelsevärden och övergripande/förstärkande värden.

Till *dokumentvärdena* räknas byggnadshistoriska, teknikhistoriska, samhällshistoriska, personhistoriska värden med mera. Dessa värden är möjliga att jämföra med motsvarande värden i byggnader från andra områden eller regioner. Ålder är här ett värde, men inte i sig själv utan i relation till andra värden och upplysningar om byggnadernas historia. Värdena kan berätta om tekniska innovationer i konstruktionen, planlösningar, byggnadsdetaljer, på vilket sätt byggnaderna har

använts, vilka samhällsfunktioner som bedrivits i byggnaderna, hur man levt och umgåtts, betydelsefulla personers födelsehem etcetera. Samtliga dokumentvärden belyser på olika sätt olika sidor av den historiska utvecklingen i ett område.

Upplevelsevärden kan vara självständiga men också verka förstärkande på övriga värden, ofta är de oberoende av ålder. En byggnads arkitektoniska värde är ett sådant, bedömt såväl efter estetiska kriterier som efter de förutsättningar som gives utformningen. Bland upplevelsevärdena räknas också patina, symbol- och identitetsvärden liksom traditionsvärden. Upplevelsevärdet är viktigt som ett rent kvalitetsvärde, för skönhetsupplevelsen och som förebild för nybyggnation. Ett annat värde är kontinuitetsvärdet, som kan finnas i en annars betydelselös byggnad om den genom sin närvaro beskriver en kontinuitet.

Övergripande dessa båda värdekategorier finns begrepp som verkar förstärkande på de övriga. Äkthet/autenticitet är ett sådant värde, grundat dels på graden av ursprunglighet, helhetskaraktär, dels på en bedömning av äkthet. Kvalitetsvärden avseende såväl konstruktion, byggnadsmaterial, arkitektur med mera är en viktig övergripande aspekt på samma sätt som graden av sällsynthet eller representativitet. Både sällsynthet och representativitet verkar förstärkande vid en bedömning. Det som är karaktäristiskt för en tid kan vara utan betydelse för dem som lever i dess samtid men av ett annat och större värde för kommande generationer.

Klassificeringen i detta bevarandeprogram grundar sig på en sammanvägning av olika värden, och därefter har en "gradering" i tre steg gjorts: *Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §*, *Bebyggelse av kompletterande värde enligt PBL 3:10 §*, samt *Övrig bebyggelse*. Byggnader i sistnämnda kategori saknar inte kulturhistoriskt intresse. Ofta har de hamnat utanför klassificeringen på grund av förvanskande om- och tillbyggnader, men under dessa finns ofta många kvalitéer. Vid framtida ändringar bör strävan vara att återskapa och förstärka de kulturhistoriska värdena. Även nyare bebyggelse som tillhör denna grupp kan i framtiden komma att omvärderas då grunden för värderingarna är bunden av sin samtids normer, och därför kan komma att ändras i framtiden.

I detta bevarandeprogram har inte gjorts någon ingående inventering av grönytor och växtlighet, men stadsdelens gröna miljöer bedöms vara av stort värde både för upplevelsen av stadsdelens kulturvärden och för människors livsmiljö i stadsdelen.

Bevarandeprogram, lagstiftning och bygglovshantering

Kulturarvet och kulturmiljön är en gemensam tillgång som delas av alla. Alla har en skyldighet att förvalta kulturarvet på bästa möjliga sätt. Lagen om kulturminnen (KML) inleds med portalparagrafen: *Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda vår kulturmiljö. Ansvar för detta delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter skall visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön.*

KML ger möjlighet att skydda byggnader som byggnadsminnen. Länsstyrelsen fattar beslut om byggnadsminnesförklaring, som är den starkaste form av skydd en byggnad kan få. För byggnadsminnesförklaring krävs att en byggnad eller miljö skall anses vara synnerligen märklig eller ha ett nationellt intresse. Ändringar i ett byggnadsminne kräver tillstånd från länsstyrelsen, och byggnaderna ska underhållas så att det kulturhistoriska värdet inte förminskas. KML reglerar också skyddet av kyrkobyggnader uppförda före 1940. Inom Eneborg och Högaborg finns inga byggnader som omfattas av KML.

Plan- och Bygglagen (PBL) är ett kommunalt redskap som reglerar hur städer, tätorter och landsbygd skall planeras och bebyggas på ett sätt som tillgodoser både allmänna och enskilda intressen. PBL innehåller också möjligheter att säkerställa kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Det tredje kapitlet innehåller krav och regler på byggnader och inleds med att byggnader *skall placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och natur- och kulturvärdena på platsen.* (PBL 3:1 §)

Den paragraf som ligger till grund för den ”högsta” klassificeringen i bevarandeprogrammet är tolfte paragrafen i tredje kapitlet (PBL 3:12 §): *Byggnader, som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas.*

På kartan har sådana särskilt värdefulla byggnader markerats röda. Bebyggelsen i området har vidare kategoriserats i en grupp kallad *byggnader av kompletterande värde för miljön enligt PBL 3:10 §*, samt *övrig bebyggelse*. Även för sådana byggnader kan PBL 3:12 § vara tillämplig, antingen genom sina egna kvaliteter eller som ingående i bebyggelseområde av denna karaktär.

Den så kallade varsamhetsparagrafen, PBL 3:10 §, lyder: *Ändringar av en byggnad skall utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara.* Detta gäller alltså alla byggnader, inte bara de som på kartan i bevarandeprogrammet markerats gula, även om en klassificering ger extra tyngd åt kraven på varsamhet.

Vid bygglovsprövning bedöms huruvida den önskade åtgärden överensstämmer med detaljplanen och med PBL:s generella regler, bland annat med hänsyn till trafik, stads- eller landskapsbild och förhållanden på granntomter och omgivningen.

Förutom bygglov krävs vanligen också en bygganmälan, varvid byggherren har att redovisa hur man

Både bebyggelsen och de öppna ytorna och de stora träden i kvarteren Anna och Maria skyddas i gällande detaljplan. Foto Karin Gustavsson.

uppfyller tekniska egenskapskrav m.m, i vissa fall även hur man uppfyller kraven på varsamhet och skydd mot förvanskning. Det åligger den enskilde byggherren att följa lagreglerna enligt PBL 3:1 § och 3:10 § i rimlig utsträckning även i de fall då ingen bygganmälan krävs.

Bevarandeprogrammets klassificeringar utgör ett underlag för att hävda kulturhistoriska värden med stöd av PBL. Vid detaljplanläggning kan juridiskt bindande skydds- och varsamhetsbestämmelser meddelas. Skyddsbestämmelser, vanligtvis betecknade med **q**, brukar förenas med rivningsförbud. I vissa fall tillämpas även **Q** (kulturresevat), till exempel i samband med byggnadsminnen, där bevarandeintresset är det centrala och byggnadens användning är underordnad detta intresse. I planbestämmelserna kan ställas krav på material och utförande och bygglovsplikten kan utökas. Exempelvis kan underhållsåtgärder, trädfällning med mera göras lovpliktiga. Inom Eneborg och Högaborg finns flera exempel på bebyggelse med skyddsbestäm-

melsen **q** i detaljplan, till exempel de så kallade Mariahusen och omgivande bebyggelse i kvarteren Anna, Alma och Maria.

Bevarandeprogrammets klassificering gör att man vid bygglovsprövning tar stor hänsyn till det kulturhistoriska värdet. Klassificeringen innebär inte automatiskt någon utökad bygglovsplikt. Däremot kan bedömningsgrunden förändras angående vilka yttre åtgärder som väsentligt ändrar byggnadens karaktär och därigenom kan anses bygglovspliktigt, till exempel vid ommålning, fönsterbyte eller ändring av skorsten och andra byggnadsdetaljer. Vad som anses ändra byggnadens karaktär och således är bygglovspliktigt avgörs från fall till fall. Säkraat är att kontakta stadsbyggnadskontoret för vägledning innan man planerar för mycket. Både stadsbyggnadsförvaltningen och Helsingborgs museer kan ge värdefulla råd inför underhåll, ombyggnader och liknande.

Kvarters- och fastighetsförteckning

Kvarteret Agnes

Kvarteret Agnes är i huvudsak bebyggt med fristående villor från 1920-talet. Mot Varbergsgatan finns två flerbostadshus i två våningar. Dessa ligger omedelbart intill gatan, medan villorna ligger ett stycke indragna på tomten. Villatomterna avgränsas av häckar eller staket. Bakom de båda flerbostadshusen finns häckar, träd och buskar som är en väsentlig del av områdets kulturmiljö. Flerbostadshusen har fasader i helsingborgstegel och tak täckta med rött taktegel. Villorna har putsade fasader (utom ett par som i sen tid har klätts med fasadtegel) och mycket branta sadeltak, i ett fall mansardtak.

I samband med presentationen av Sigurd Lewerentz och Torsten Stubelius förslag till egnahemsbebyggelse i området gjordes det första stadsplaneförslaget. Stadsingenjören Sigfrid Ewalds förslag från maj 1914 omfattade kvarteren Anna, Alma, Agnes och Astrid mellan Varbergsgatan och Sofiebergsvägen. De tre första kvarteren var tänkta att byggas med tvåvånings flerbostadshus utmed Varbergsgatan och kvarteren i övrigt med envånings villor. Kvarteret Astrid avsattes för bebyggelse med envånings villor och parhus. Efter att planen fastställdes bearbetades den och ett nytt förslag lades fram i november 1917 som även omfattade kvarteren norr om Sofiebergsvägen. Där planerades ytterligare ett litet kvarter med plats för ett tvåvåningshus, då kallat Kräftan södra, idag del av kvarteret Hummern. Parallellt med planarbetet hade Sigurd Lewerentz bearbetat de ursprungliga ritningarna och hösten 1917 kom byggnaderna igång efter den nya planen och de nya ritningarna.

Medan kvarteren Kräftan södra (Hummern), Anna och Alma helt byggdes efter planen med flerbostadshus och egnahem byggdes endast flerbostadshusen i kvarteret Agnes. Övriga tomter förblev obebyggda tills att staden beslöt att sälja dem till enskilda i mitten av 1920-talet. Åren 1925–26 byggdes de sju tomterna med putsade envånings egnahemsvillor i 1920-tals-

Flerbostadshus ritat av Sigurd Lewerentz under byggnation.
Foto ca 1918.

klassicistisk stil med inslag av nationalromantik. Arkitekt till alla utom ett av husen var byggmästaren Harald Andersson, som på 1920- och 30-talet ritade ett stort antal egnahemsvillor runt om i Helsingborg.

Under 1970- och 80-talen har det byggts garage och carportar på flera av tomterna. Vid samma tid har flera av villorna förändrats, bland annat genom fasadbeklädnader.

Kulturhistoriska värden

De kulturhistoriska värdena är knutna till området tillkomsthistoria som ett av stadens tidigaste egnahemsområden, de ursprungliga, välhållna originalmaterialen i fasader och tak och bevarade originaldetaljer som dörrar, fönster, skorstenar etc. De båda tvåvåningshusen mot Varbergsgatan har nyligen fått skyddsbestämmelser i detaljplan, som reglerar hur byggnaderna får förändras. Även grönskan mot gården skyddas.

Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §:

Agnes 1

Traktörsgatan 23 – Varbergsgatan 10A, 10B

Flerbostadshus i två våningar

Byggår: 1917–18

Arkitekt: Sigurd Lewerentz, Stockholm

Byggmästare: Helsingborgs stads byggnadskontor

genom byggmästaren Sven Lundgren

Byggherre: Helsingborgs stad

1975–76 Inre ombyggnad

Agnes 1

Agnes 2

Varbergsgatan 12A, 12B – Viskgatan

Flerbostadshus i två våningar

Byggår: 1917–18

Arkitekt Sigurd Lewerentz, Stockholm

Byggmästare: Hälsingborgs stads byggnadskontor

genom byggmästaren Sven Lundgren

Byggherre: Hälsingborgs stad

1975–76, Inre ombyggnad

Agnes 2

Agnes 6

Viskgatan 24

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd
vindsvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1925

Arkitekt: Byggnadssnickaren Carl Svensson

Byggherre: Plåtslagaren Olof J. Skoog

Agnes 6

Agnes 10

Traktörsgatan 25

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd
vindsvåning

Byggår: 1925

Arkitekt: Byggmästaren Harald Andersson

Byggmästare: Byggnadsfirman Vedin & Sahlin

Byggherre: Järnsvarvaren Nils Lundström

Ca 1988 Tillbyggnad

Agnes 10

Agnes 14

Sofiebergsvägen 7 – Traktörsgatan 29

Ursprungligen tvåfamiljsvilla, nu enfamiljsvilla, i en
våning och inredd mansardvåning

Byggår: 1925–26

Arkitekt: Byggmästaren Harald Andersson

Byggmästare: Vidén

Byggherre: Montören Sture F. Sjöberg

1972–73 Tillbyggnad

Agnes 14

Byggnader av kompletterande värde för miljön:

Agnes 4

Viskgatan 20

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1926

Arkitekt: Byggmästaren Harald Andersson

Byggherre: Vagnlyftaren Adolf Bengtsson

Agnes 4

Agnes 13

Sofiebergsvägen 7 – Traktörsgatan 29

Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Byggår: 1925–26

Arkitekt: Byggmästaren Harald Andersson

Byggherre: Byggnadsarbetaren Bror Andersson

1983: Tillbyggnad och förändringar (fasad)

Agnes 13

Övrig bebyggelse i kvarteret:

Agnes 5

Viskgatan 22

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1926

Arkitekt: Byggmästaren Harald Andersson

Byggmästare: Albin H. Andersson, Mörap

Byggherre: Plåtslagaren Oscar Karlsson

1958 Tillbyggnad, 1979, 1981 Fasadförändringar

Agnes 5

Agnes 9

Traktörsgatan 27

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1925

Arkitekt: Byggmästaren Harald Andersson

Byggmästare: Byggnadsfirman Vedin & Sahlin

Byggherre: Vagnsmörjaren And. Kjellström

Ca 1975 ändringar av fasad, tak, fönster och dörrar

Agnes 9

Bebyggelsen i kvarteret Alma på 1920-talet. Husen uppfördes i Helsingborgs stads regi.

Kvarteret Alma

Kvarteret bebyggdes 1917–18 med två tvåvånings flerbostadshus och fem egnahemsvillor enligt planer av Sigurd Lewerentz och stadsingenjören Sigfrid Ewald. Som fasadmateriäl användes tegel, för sex av husen rödbrunt från det intilliggande ångtegelbruket, till det sjunde ett rödaktigt. På samtliga tak lades rött taktegel. Kvarteret präglas fortfarande av de ursprungliga fasad- och takmaterialen. Tomterna avgränsas med häckar eller staket.

Under senare delen av 1900-talen har flera av enfamiljshusen förändrats genom fönsterbyten och byggande av takkupor, men den ursprungliga nationalromantiskt präglade arkitekturen är fortfarande tydlig. På vissa av tomterna har under senare tid uppförts mindre byggnader som garage och förråd.

Kulturhistoriska värden

De kulturhistoriska värdena är knutna till områdets tillkomsthistoria som ett av stadens tidigaste allmännyttiga byggnationer, de ursprungliga, välhållna originalmaterialen i fasader och tak och bevarade originaldetaljer som dörrar, fönster, skorstenar etc. Samtliga hus i kvarteret har nyligen fått skyddsbestämmelser i detaljplan, som reglerar hur byggnaderna får förändras. Även grönskan mot gårdarna bakom husen vid Varbergsgatan skyddas.

Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §:

Alma 1

Guldsmedsgatan – Varbergsgatan 6A, 6B

Flerbostadshus i två våningar

Byggår: 1917–18

Arkitekt: Sigurd Lewerentz

Byggmästare: Helsingborgs stads byggnadskontor genom byggmästaren Sven Lundgren

Byggherre: Helsingborgs stad

1975–76 Inre ombyggnad

Alma 1

Alma 2

Varbergsgatan 8A, 8B – Traktörsgatan 34

Flerbostadshus i två våningar

Byggår: 1917–18

Arkitekt: Sigurd Lewerentz

Byggmästare: Helsingborgs stads byggnadskontor genom byggmästaren Sven Lundgren

Byggherre: Helsingborgs stad

1975–76 Inre ombyggnad

Alma 2

Alma 3

Traktörsgatan 36
Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
Byggår: 1917–18
Arkitekt: Sigurd Lewerentz
Byggmästare: Hälsingborgs stads byggnadskontor
genom byggmästaren Sven Lundgren
Byggherre: Hälsingborgs stad
Ca 1992 Förändringar (tak)

Alma 3

Alma 4

Traktörsgatan 38
Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
Byggår: 1917–18
Arkitekt: Sigurd Lewerentz, Stockholm
Byggmästare: Hälsingborgs stads byggnadskontor
genom byggmästaren Sven Lundgren
Byggherre: Hälsingborgs stad
Ca 1977 Förändringar (tak) 1994 fönster
Garage 1994

Alma 4

Alma 5

Traktörsgatan 40 – Sofiebergsvägen 5
Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
Byggår: 1917–18
Arkitekt: Sigurd Lewerentz, Stockholm
Byggmästare: Hälsingborgs stads byggnadskontor
genom byggmästaren Sven Lundgren
Byggherre: Hälsingborgs stad
1932–33 Förändringar (tak)

Alma 5

Alma 6

Sofiebergsvägen 3 – Guldsmidsgatan 35
Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
Byggår: 1917–18
Arkitekt: Sigurd Lewerentz
Byggmästare: Hälsingborgs stads byggnadskontor
genom byggmästaren Sven Lundgren
Byggherre: Hälsingborgs stad

Alma 6

Alma 7

Guldsmedsgatan 33

Byggår: 1917–18

Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Arkitekt: Sigurd Lewerentz

Byggmästare: Hälsingborgs stads byggnadskontor
genom byggmästaren Sven Lundgren

Byggherre: Hälsingborgs stad

Alma 7

Kvarteret Anna

Varbergsgatan med kvarteret Anna närmast i bild. Foto 1919.

I kvarteret finns två flerbostadshus i två våningar. Husen är belägna i gatulinjen och har gröna gårdar. Mot Sofiebergsvägen finns en större obebyggd yta med stora uppvuxna träd som är väsentliga inslag i kvarterets kulturmiljö. I den ursprungliga stadsplanen från 1917 delades kvarteret i tre tomter som var och en var tänkt att bebyggas med ett tvåvånings flerbostadshus. Två av dessa kom till utförande åren 1917–18 och den sista tredjedelen av kvarteret lämnades obebyggd. De två nationalromantiskt präglade tvåvåningshusen med fasader av rödbrunt hälsingborgstegel och tegeltäckta tak ritades av arkitekten Sigurd Lewerentz. Byggmästare var Hälsingborgs stads byggnadskontor genom byggmästaren Sven Lundgren, och byggherre var Hälsingborgs stad. 1976–77 gjordes inre ombyggnader och modernisering av lägenheterna.

Kulturhistoriska värden

De kulturhistoriska värdena är knutna till områdets tillkomsthistoria som ett av stadens tidigaste allmännyttiga byggnationer, de ursprungliga, välhållna originalmaterialen i fasader och tak och bevarade originaldetaljer som dörrar, fönster, skorstenar etc. Bebyggelsen i kvarteret har nyligen fått skyddsbestämmelser i detaljplan, som reglerar hur byggnaderna får förändras. Även grönskan skyddas.

Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §:

Anna 1

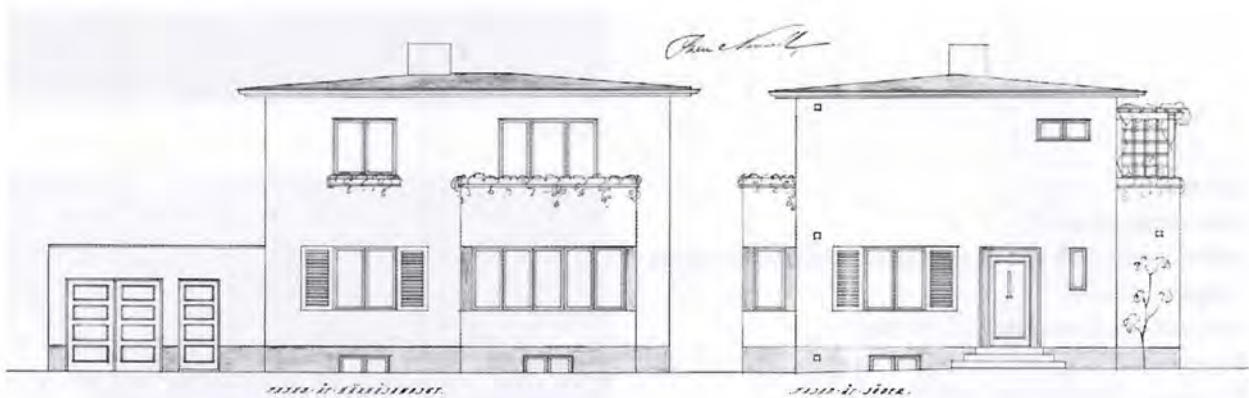
Guldsmedsgatan 32 – Sofiebergsvägen 1 – Fältarpsvägen 41 – Varbergsgatan 2A, 2B, 2C

Anna 2

Varbergsgatan 4A, 4B, 4C – Guldsmedsgatan 30

Kvarteret Astrid

Fasadritningar från 1935 av arkitekten Aksel W. Zetlitz-Nilsson till huset Härnösandsgatan 9. Original i Helsingborgs stadsarkiv.

Kvarteret Astrid är bebyggt med villor från flera olika decennier, både enplans, en- och en halvplans och tvåplansvillor. "Hårda" fasadmateriell (puts och tegel) dominerar. Husen ligger relativt nära gatan, och tomterna avgränsas av häckar eller staket, ibland i kombination med en låg mur, och/eller murade grindstolpar.

Stadsplanerna för egnahemskvarteren på Eneborg från 1914 och 1917 omfattade ett kvarter som kallades Astrid, begränsat av Varbergsgatan, Viskgatan, Sofiebergsvägen och en tilltänkt gata strax väster om nuvarande Falkenbergsgatan. Kvarteret hade en rombisk form, helt olik dagens kvarter, och omfattade också en öppen lekplats i kvarterets inre. Dessa planer kom inte till utförande. En ny plan antogs 1930. Den omfattade ett kvarter i linje med det söder om Sofiebergsvägen belägna kvarteret Hedvig och i norr avgränsat av

Varbergsgatan, som då gick hela vägen upp till Köpingsvägen. Området väster om Härnösandsgatan lades ut till parkmark. Efter 1930 års plan för villabebyggelse i upp till två våningar, bebyggdes elva av tolv tomter i kvarteret Astrid åren 1933–38 med en- och tvåplansvillor. Stilen varierade från 1920-talsklassicism till utpräglad funktis. Som fasadmateriell användes tegel eller puts, på taken lades tegel eller papp. I en ny stadsplan 1945 utökades kvarteret norrut till den förlängda Furutorpsgatan. Då skapades ytterligare tre tomter som bebyggdes med villor mellan 1945 och 1966. I början av 1970-talet uppfördes en villa på en obebyggd tomt i hörnet av Sofiebergsvägen och Falkenbergsgatan. Stilen på dessa senare hus varierade liksom byggnadsmaterialen. Här användes både traditionella material som tegel och puts till fasader, tegel till tak, och mera modernt präglade

material som mexitegel på fasader och betongpannor på taken. Under senare decennier har även flera av 1930-talsvillorna genomgått större förändringar som till-, på- och ombyggnader, och karaktären har i vissa fall ändrats genomgripande. Redan på 1930-talet, men i synnerhet från 1950-talet och framåt, har de flesta av fastigheterna försetts med garage och carportar.

Kulturhistoriska värden

De kulturhistoriska värdena i kvarteret är knutna till förekomsten av ursprungliga material och detaljer. De byggnader som har klassificerats som särskilt värdefulla bebyggelse enligt PBL 3:12 § är relativt oförändrade sedan nybyggnadstillfället, och representerar olika stilar på 1930-talets bostadsbyggande.

Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §:

Astrid 2

Falkenbergsgatan 4A

Enfamiljsvilla i två våningar

Byggår: 1936

Arkitekt: Ingenjören Åke Almqvist

Byggmästare: Byggmästaren Wictor Almqvist

Byggherre: Ingenjören Åke Almqvist

Astrid 2

Astrid 6

Falkenbergsgatan 10

Enfamiljsvilla i en våning och delvis inredd vindsvåning

Byggår: 1936–37

Arkitekt: Snickaren Harry S. Jönsson

Byggmästare: Byggmästaren Olof Ask

Byggherre: Maskinisten Adil Carlsson

Astrid 6

Astrid 10

Härnösandsgatan 7

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i två våningar, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1935

Arkitekt: Filip Lundgren

Byggmästare: Byggmästaren Karl P. Svensson

Byggherre: Köpmannen Gustaf Axelson

Astrid 10

Byggnader av kompletterande värde för miljön:

Astrid 5

Falkenbergsgatan 8
Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
Byggår: 1935–36
Arkitekt: Snickaren J. Martin M:son-Bomér
Byggmästare: Byggmästaren Agnar Nilsson
Byggherre: Glasmästeriarbetaren Bror Persson
2002 Tillbyggnad och förändringar

Astrid 5

Astrid 7

Falkenbergsgatan 12 – Sofiebergsvägen 15
Enfamiljsvilla i en våning
Byggår: 1972–73
Arkitekt: Sydsvenska Småhus AB, Malmö
Byggmästare: Wilh. van der Schaaf
Byggherre: Bengt Nilsson och Margarete Nilsson

Astrid 7

Astrid 11

Härnösandsgatan 5
Enfamiljsvilla i två våningar
Byggår: 1937–38
Arkitekt: Snickaren J. Martin M:son-Bomér
Byggmästare: Byggnadssnickaren Edvin Olsson
Byggherre: Byggnadssnickaren Algot Winberg

Astrid 11

Astrid 12

Härnösandsgatan 3
Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
Byggår: 1935–36
Arkitekt: Byggnadsingenjören Martin Pettersson
Byggmästare: Byggmästaren Oscar Ohlsson
Byggherre: Gummifabriksarbetaren Arvid Hansson
Ca 1996 Tillbyggnad och påbyggnad

Astrid 12

Astrid 13

Härnösandsgatan – Furutorpsgatan 100
Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
Byggår: 1945
Arkitekt: Arkitekten Filip Lundgren
Byggmästare: Byggnadsfirman Gadd & Svensson
genom byggmästaren Carl Gadd
Byggherre: Kyrkoherden Gunnar Stenberg

Astrid 13

Astrid 15

Furutorpsgatan 102 – Falkenbergsgatan
Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
Byggår: 1950–51
Arkitekt: Ritaren Arvid E. Svensson
Byggmästare: Byggmästaren Gösta Friberg
Byggherre: Frisörmästaren Yngve Rosenqvist

Astrid 15

Övrig bebyggelse i kvarteret:

Astrid 1

Härnösandsgatan 1
Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
Byggår: 1936
Arkitekt: Byggmästaren Harald Andersson
Byggmästare: Byggmästaren Linus Olofsson
Byggherre: Charkuteristen Nils Svensson
Tillbyggnad och förändringar gjordes 1989

Astrid 1

Astrid 3

Falkenbergsgatan 4B
Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
Byggår: 1936
Arkitekt: Byggmästaren Harald Andersson
Byggmästare: Påbörjat av byggmästaren Oscar Ohlsson
och avslutat av murarmästaren Joel W. Jönsson
Byggherre: Poliskonstapeln Uno Esbjörnsson
1963 Tillbyggnad, 1985 tillbyggnad av uterum, 2005–06
förändringar av taket

Astrid 3

Astrid 4

Falkenbergsgatan 6

Tvåfamiljshus i två våningar, som nu är kontoriserad

Byggår: 1937

Arkitekt: Snickaren Edvin Nilsson

Byggmästare: Snickaren Edvin Nilsson

Byggherrar: Kontoristerna Hilding Nilsson och Tage Nilsson

Ca 1962 Tillbyggnad och förändringar

Astrid 4

Astrid 8

Sofiebergsvägen 13 – Härnösandsgatan 11

Enfamiljshus i en våning och inredd vindsvåning

Byggår: 1933

Arkitekt: Byggnadsingenjören Gustav W. Fernholm

Byggmästare: Sture Svensson

Byggherre: Dragaren John Göthrich

1980 ändringar (fönster och inredning av vindsvåningen), 1986 tillbyggnad

Astrid 8

Astrid 9

Härnösandsgatan 9

Enfamiljshus i två våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1934–35

Arkitekt: Arkitekten Aksel W. Zetlitz-Nilsson

Byggmästare och byggherre: Byggmästaren Viktor Andersson

1945 Påbyggnad (tak), 1982 fasadändringar

Astrid 9

Astrid 16

Falkenbergsgatan 2

Enfamiljshus i en våning

Byggår: 1966

Arkitekt: Fribo Hus, Vetlanda

Byggmästare: Byggmästaren Per G. Heddelin eller byggmästaren Folke Karlsson, Gantofta

Byggherre: Fru Evy Ljung, Laröd

Astrid 16

Kvarteret Augusta

Hörnet av Sofiebergsvägen och Uppsalagatan med fastigheten Augusta 6 närmast i bild. Foto 1940. Helsingborgs stadsarkiv.

Kvarteret Augusta är bebyggt med villor där 1920-talsbebyggelsen med branta takfall och fasader i tegel eller puts dominerar. Husen ligger relativt nära gatan. Tomterna avgränsas i allmänhet av traditionella häckar och staket, ibland i kombination av låga murar.

I början av 1920-talet lades kvarteret Augusta ut i linje med kvarteret Gerda söder om Sofiebergsvägen. Det ursprungliga kvarteret slutade liksom kvarteret Astrid vid Varbergsgatan. 1924 påbörjades byggnationen och tre år senare var elva av tolv tomter bebyggda med enplansvillor med inredda vindar. Liksom kvarteret Astrid stadsplanerades kvarteret Augusta 1930. Bygg-rätten som ditintills inte varit reglerad bestämdes till friliggande hus i som mest två våningar belägna i en linje tätt intill gatusträckningarna. Ett par år efter planens antagande uppfördes ytterligare en villa, dock utan att på något vis avvika från 20-talsbebyggelsen. Även kvarteret Augusta förlängdes norrut med en ny plan år 1945

med två nya tomter som bebyggdes 1950–51 respektive 1954–55. I mitten av 1990-talet revs en av de ursprungliga 20-talsvillorna och ersattes av ett kataloghus med mexistensfasader.

De villor som byggdes med fasader av tegel är oförändrade medan de flesta av de som var putsade från början har klätts med fasadtegel. Alla hus utom ett har kvar ursprungligt takmaterial. Stilmässigt varierar bebyggelsen från nationalromantiskt präglad arkitektur (Augusta 2), över 1920-talsklassicism (flertalet hus) och nyrealism (Augusta 13) till modernism (Augusta 14) och postmodernism (Augusta 4).

Kulturhistoriska värden

De kulturhistoriska värdena är främst knutna till de äldre byggnaderna med bevarade autentiska originalmaterial och -detaljer.

Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §:

Augusta 2

Uppsalagatan 6

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1925–26

Arkitekt: Mauritz S:son Claes

Byggherre: Förmannen Joel W. Jönsson

Ca 1991 Tillbyggnad (uterum)

Augusta 2

Augusta 12

Falkenbergsgatan 1

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd mansardvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1925

Arkitekt: Byggmästaren Harald Andersson

Byggherre: Lokeldaren Ivan H. Åberg

Augusta 12

Augusta 13

Falkenbergsgatan – Furutorpsgratan 104

Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Byggår: 1950–51

Arkitekt: Ritaren Arvid E. Svensson

Byggmästare: Byggnadsfirman Gadd & Svensson
genom byggmästaren Carl Gadd

Byggherre: Tulltjänstemannen Karl-Eric Johansson

Augusta 13

Byggnader av kompletterande värde för miljön:

Augusta 1

Uppsalagatan 4

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd mansardvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1932–33

Arkitekt: Byggmästaren Harald Andersson

Byggmästare: Muraren Josef Vedin

Byggherre: Fru Elsa Hofström

1962 Tillbyggnad

Augusta 1

Augusta 6

Uppsalagatan 14 – Sofiebergsvägen 19

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd mansardvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1924

Arkitekt: Arkitekten Alfred Arvidson

Byggmästare: Byggmästaren Anders Thelin

Byggherre: Lokföraren Martin Nilsson

Augusta 6

Övrig bebyggelse i kvarteret:

Augusta 3

Uppsalagatan 8

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1926

Arkitekt: Byggnadssnickaren Carl Svensson

Byggherre: Verkstadsarbetaren Gustaf Sjöholm

Augusta 3

Augusta 4

Uppsalagatan 10

Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Byggår: 1995–96

Arkitekt: Eksjöhus genom Torvald Andersson

Byggherrar: Svetlana Savic och Zoran Savic

Augusta 4

Augusta 5

Uppsalagatan 12

Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Byggår: 1925

Arkitekt: Arkitekten Alfred Arvidson

Byggmästare: Byggmästaren Albert Johansson

Byggherre: Lokomotiveldaren Johan Olsson

Augusta 5

Augusta 7

Sofiebergvägen 17 – Falkenbergsgatan 11,
Villa "Hjördis"

Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Byggår: 1924–25,

Arkitekt: Arkitekten Alfred Arvidson

Byggmästare: Byggnadssnickaren Hilbert Dahlquist

Byggherre: Typografen Heinrich Billberg

Ca 1969–70 Förändringar (fasad och fönster)

Augusta 7

Augusta 8

Falkenbergsgatan 9

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
vindsåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1926

Arkitekt: Byggmästaren Harald Andersson

Byggmästare: Albin H. Andersson, Mörap

Byggherre: Lokeldaren Algot Andersson

Ca 1969–70 Förändringar (fasad och fönster)

Augusta 8

Augusta 9

Falkenbergsgatan 7

Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Villa "Lill-Bo", Byggår: 1926

Arkitekt: Muraren Bror E. Jacobsson

Byggherre: Spårvagnsföraren Otto Bolmgren

Augusta 9

Augusta 10

Falkenbergsgatan 5

Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Byggår: 1927

Arkitekt: Muraren Sture Nihlén

Byggmästare: Byggmästaren Edvard Lindholm

Byggherre: Charkuteristen Henning Pålsson

1972–73 Förändringar (fasad, tak, dörrar och fönster)

Augusta 10

Augusta 11

Falkenbergsgatan 3

Villa "Majken", Ursprungligen tvåfamiljsvilla, idag
enfamiljsvilla i en våning och inredd mansardvåning

Byggår: 1926

Arkitekt: Byggmästaren Harald Andersson

Byggmästare: Albin H. Andersson, Mörap

Byggherre: Brandmannen Nils G. Nilsson

1979 Förändringar: fasad, takkupa, dörrar och fönster

Augusta 11

Augusta 14

Furutorpsgatan 106 – Uppsalagatan 2

Enfamiljsvilla i en våning

Byggår: 1954–55

Arkitekt och byggmästare: Civilingenjör SVR Lennart Christiansson

Byggherre: AB Sydferniss

1975 Fasadförändringar, 1988 Förändringar av fönster och garage- och entrébyggnad

Augusta 14

Kvarteret Björnbäret

Kvarteren Björnbäret och Hallonet byggdes samtidigt av Hälsingborgshem i början av 1950-talet, och bebyggelsen fick likartad utformning. Hörnet Lundagatan och Åhusgatan. Foto Olle Lindberg 1955.

Innan bebyggelsen i kvarteren Björnbäret och Hallonet kom till fastställdes flera stadsplaner som aldrig genomfördes. 1949 upprättades den stadsplan som kom att ligga till grund för dagens bebyggelse av stadsplanechefen Gunnar Sundbärg. Det var en för tiden modern plantyp med inslag av grannskapsenheter, det vill säga ett mindre bostadsområde med tillgång till viss lokal service. Utöver bostäder skulle kvarteren även innehålla butikslokaler, kontor och garage för hyresgästerna. Det tog några år innan planen kunde genomföras, men 1954 stod samtliga byggnader färdiga, uppförda av det kommunala bostadsföretaget Hälsingborgshem, som även förlade sitt huvudkontor till området. Bebyggelsen som ritades av arkitektfirman Erik och Henry Andersson och uppfördes med byggnadsingenjören Erik Ivar Wihlborg som byggmästare bestod av trevånings lamellhus med

delvis sick-sackade fasader i gult tegel. På taken lades rött tegel. Mellan två av husen uppfördes en envånings garagelänga. I mitten av 1990-talet genomgick husen flera förändringar. Fönster och portar byttes, och balkonger byggdes om. Samtidigt uppfördes ytterligare en garagelänga samt ett par mindre sophus.

Kulturhistoriska värden

De kulturhistoriska värdena är främst knutna till den väl bibehållna helhetsmiljön, med den ursprungliga planen avläsbar och byggnadernas grunddrag med de uppdalade volymerna, gula tegelfasaderna och sadeltaken. Byggnadsmiljön är en god representant för den svenska efterkrigstidens högkvalitativa bostadsbyggande, med välplanerade lägenheter, grannskapsenheter och kvalitativa byggnadsmaterial.

Byggnader av kompletterande värde för miljön:

Björnbäret 1

Byggår: 1952–54

Arkitekt: Arkitektfirman Erik och Henry Andersson
genom arkitekt SAR Erik G. Andersson.

Byggmästare: Byggnadsingenjören Erik Ivar Wihlborg

Byggherre: AB Hälsingborgshem

"Hus A"

Örebrogatan 4A, 4B, 4C, 6, 8, 10, 12, 14A, 14B, 14C

"Hus A"

"Hus B"

Åhusgatan 6A, 6B, 6C, 6D

"Hus B"

"Hus C"

Karlskronagatan 2 – Lundagatan 7, 9

"Hus C"

Åhusgatan 2, 4, 6

Bostadshus med butikslokaler i bottenvåningen samt
garagelängor

Åhusgatan 2, 4, 6

Kvarteret Blenda

Kvarteret Blenda är bebyggt med villor, samtliga från 1920-talet, med fasader i tegel eller puts, och branta sadeltak där tegel dominerar som taktäckningsmaterial. Husen placerades relativt nära gatan. Flera av villorna var från början avsedda för två familjer, men har i senare tid ändrats till enfamiljshus. Tomterna avgränsas på traditionellt sätt av häckar och/eller staket.

Trots stadens egna byggnadsprojekt i de intilliggande kvarteren norr om Sofiebergsvägen var bostadsbristen fortfarande mycket stor i början av 1920-talet. En av lösningarna blev egnahemsbyggande i privat regi. Inspirationen kom bland annat från egnahemsområdet på Eskilsminne, som tillkommit på privat initiativ där byggandet påbörjades 1919. En plan för fem nya kvarter söder om Sofiebergsvägen: Maria, Blenda, Frida, Hedvig och Gerda gjordes 1919. För att byggandet skulle komma igång snabbt gjordes en styckningsplan, som bara behövde godkännas av Drätselkammaren, istället för en stadsplan. Det västligaste av kvarteren, Maria, var redan delvis bebyggt med ett tvåvånings flerbostadshus utmed Fältarpsvägen. Övriga kvarter delades in i 13 (Blenda) respektive 14 byggnadstomter (Frida, Hedvig och Gerda) vardera. Tomterna gjordes lika stora och lades i rad utmed de fem nordsydliga gatorna Traktörs-gatan, Viskgatan, Härnösandsgatan, Sundsvallsgatan och Uppsalagatan. I planen stadgades att husen skulle

förläggas i en rak linje nära gatulinjen. Bebyggandet av området kom igång 1920 i kvarteren Gerda och Hedvig. Nästa kvarter i raden, Frida, förblev obebyggt eftersom marken togs i anspråk för ett järnvägsreservat i nordsydlig riktning genom hela Eneborg och Högaborg. På 1950-talet lades området ut till park, det så kallade Viskängsstråket.

I kvarteret Blenda kom byggandet igång 1923 med två nationalromantiskt präglade egnahemsvillor av trä, båda levererade av kataloghustillverkaren Forssjö Trävaru AB i Katrineholm. Resterande tomter bebyggdes åren 1923–27 med egnahemsvillor av sten, med fasader av omväxlande puts och tegel. På taken lades tegelpannor. Tre av husen ritades av arkitekten Alfred Arvidson medan övriga ritades av byggmästare och andra personer verksamma inom byggbranschen. 1934 fastställdes en stadsplan som sammanföll med de då redan byggda husen i kvarteret. Från 1950-talet och framåt har flera av tomterna bebyggt med garage och carportar i varierande storlek. Några av villorna har också genomgått större eller mindre förändringar under samma tid.

Kulturhistoriska värden

De kulturhistoriska värdena är främst knutna till husens tillkomsthistoria som egnahemsbyggen i privat regi under några få år på 1920-talet, och till förekomsten av äldre bevarade material och detaljer.

Bebyggelsen i kvarteret Blenda. I förgrunden Backängen, då med något äldre skjul kvar.
Foto Wiking Nilsson 1938.

Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §:

Blenda 3

Viskgatan 32

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd
vindsvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1924

Arkitekt: Byggmästaren Harald Andersson

Byggherre: Byggnadssnickaren Oscar A. Nilsson

Blenda 3

Blenda 5

Viskgatan 36

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd
vindsvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1927

Arkitekt: Förmannen Anton Blomberg

Byggherre: Svetsaren Knut G. E. Pettersson

Blenda 5

Blenda 6

Viskgatan 38

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd
vindsvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1927

Arkitekt: Byggmästaren Harald Andersson

Byggherre: Lokeldaren Axel Fogelberg

Blenda 6

Blenda 9

Traktörsgatan 39

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd
vindsvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1924

Arkitekt: Byggnadssnickaren Carl Svensson

Byggherre: Fosfatarbetaren Johan A. Johansson

Blenda 9

Blenda 10

Traktörsgatan 37

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1924

Arkitekt: Arkitekten Alfred Arvidson

Byggherre: Styckaren Hjalmar Kjällström

Blenda 10

Blenda 12

Traktörsgatan 33

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1924

Arkitekt: Muraren Sture Nihlén

Byggherre: Styckaren Karl A. Johansson

Blenda 12

Blenda 13

Traktörsgatan 31 – Sofiebergsvägen 6

Ursprungligen affärs- och tvåfamiljsvilla i en våning och inredd mansardvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1927

Arkitekt: Muraren Bror E. Jacobsson

Byggherrar: Arbetaren Georg Henry Fernberg och fru Amanda Fernberg

Blenda 13

Byggnader av kompletterande värde för miljön:

Blenda 1

Sofiebergsvägen 8 – Viskgatan 28

Enfamiljsvilla i en våning och delvis inredd vindsvåning

Byggår: 1924

Arkitekt: Byggnadssnickaren Carl Svensson

Byggherre: Smeden Julius Glantz

Blenda 1

Blenda 4

Viskgatan 34

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1923–24

Arkitekt: Arkitekten Alfred Arvidson

Byggherre: Lokeldaren Bernhard Svensson

Blenda 4

Blenda 11

Traktörsgatan 35, Villa "Magna"

Enfamiljsvilla som ursprungligen hade en butik i bottenvåningen

Byggår: 1924–25

Arkitekt: Alfred Arvidson

Byggmästare: Byggmästaren Nils P. Lundstedt

Byggherre: Vagnputsaren Hj. Thelander

Blenda 11

Blenda 14

Viskgatan 40 – Fältarpsvägen 49

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd mansardvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: Ca 1923

Arkitekt: Forssjö Trävaru AB genom arkitekten Sixten Lööf

Byggherre: Lokomotivförmannen Wilhelm Espelund

Blenda 14

Övrig bebyggelse i kvarteret:

Blenda 2

Viskgatan 30

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1924

Arkitekt: Muraren Sture Nihlén

Byggherre: Grovarbetaren Harald G. Landkvist

1969 Tillbyggnad, Arkitektfirman Bengt Blasberg & Henrik Jais-Nielsen

Blenda 2

Blenda 8

Fältarpsvägen 47 – Traktörsgatan 41

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd mansardvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: Ca 1923

Arkitekt: Forssjö Trävaru AB genom arkitekten Sixten Lööf

Byggherre: Lokomotivföraren Anton Lundqvist

Blenda 8

Kvarteret Daggmasken

Kvarteret är bebyggt med flerbostadshus i fyra våningar, i form av fristående så kallade lamellhus. Samtliga hus har fastighetsbeteckningen Daggmasken 1.

I 1912 års stadsplan fanns ett kvarter med samma namn och ungefär samma läge som dagens kvarteret Daggmasken. Dess form var dock helt annorlunda och den tilltänkta bebyggelsen avsedd att uppföras med slutna kvarterssidor. I 1945 års stadsplan fick kvarteret sin nuvarande form. Den tillåtna byggnadshöjden blev fyra våningar. Åren 1947–49 uppfördes åtta parallellt placerade lamellhus i öst-västlig riktning. För ritning-

arna stod arkitekten Filip Lundgren. Byggherrar var ett konsortium bestående av byggmästarna Nils Axelsson, Göran A. Bengtsson, Harald Bengtsson, Matts Eriksson och Arvid Nilsson, men innan byggena hann avslutas övertogs fastigheten av en HSB-förening.

Ursprungligen hade alla husen putsade fasader och tak av tegel, fasaderna har sedan kläts in i rött respektive gult tegel. Dessutom har fönster, dörrar och balkongfronter bytts ut. På grund av de genomgripande yttre förändringarna har byggnaderna inte givits någon klassificering.

Fasadritning till Handelsmansgatan 8A och 8B i kv. Daggmasken från 1947 av arkitekten Filip Lundgren. Fasaden var från början putsad, men har senare kläts in med tegel. Original i Helsingborgs stadsarkiv.

Övrig bebyggelse i kvarteret:

Daggmasken 1

Byggår: 1947–49

Arkitekt: Filip Lundgrens arkitektkontor genom arkitekten Filip Lundgren

Byggmästare: Byggnadsfirman Axelsson & Nilsson, Göran Bengtsson Byggnads AB och byggmästaren Matts Eriksson genom byggmästaren Nils Axelsson
Byggherrar: Påbörjat av byggmästarna Nils Axelsson, Göran A. Bengtsson, Harald Bengtsson, Matts Eriksson och Arvid Nilsson, avslutat av Hyresgästföreningens i Hälsingborg Bostadsrättsförening Viskan

"Hus A"

Handelsmansgatan 12 – Viskgatan 4A, 4B

"Hus B"

Viskgatan 6A, 6B – Tranemansgatan 31

"Hus C"

Handelsmansgatan 10A, 10B

"Hus D"

Tranemansgatan 29A, 29B

"Hus A"

"Hus B"

"Hus C"

"Hus D"

"Hus E"

Handelsmansgatan 8A, 8B

"Hus E"

"Hus F"

Tranemansgatan 27A, 27B

"Hus F"

"Hus G"

Handelsmansgatan 6A, 6B – Vagnmansgatan 5

"Hus G"

"Hus H"

Vagnmansgatan 7 – Tranemansgatan 25A, 25B

"Hus H"

Kvarteret Eneborg

Fastigheten Eneborg 7, i korsningen av Övre Eneborgsvägen – Bjäregatan och Övre Holländaregatan. Eneborg 11 mot Övre Eneborgsvägen är under uppförande. Foto 1936.

Landeriet Eneborgs huvudbyggnad låg här fram till slutet av 1950-talet. Redan i den första stadsplanen 1912 fick kvarteret sina nuvarande gränser och avsattes för sluten kvartersbebyggelse i som mest fyra våningar. I 1933 års plan ändrades byggrätten utmed Holländaregatan till envåningsbyggnader för garage, butiker och dylikt. Enligt denna plan uppfördes 1934–36 fyra utpräglad funktionalistiska byggnader, samtliga med putsade fasader och tegeltak. I juni 1936 ändrades planen så att den möjliggjorde uppförandet av ett fristående lamellhus utmed Holländaregatan. Året därpå stod ett putsat funkishus med tegeltak färdigt i denna del av kvarteret.

1957 revs Eneborg i hörnet av Eneborgsvägen och Siöcronaplatsen och ersattes med ett modernistiskt

präglad butiks- och flerbostadshus. Medan 50-talshuset inte genomgått några förändringar exteriört sedan uppförandet har 30-talshusen mot Eneborgsvägen och Bjäregatan förändrats genom byten av fönster, portar, balkongfronter m.m. vilket har påverkat de kulturhistoriska värdena i varierande grad. Även huset mot Holländaregatan har ändrats medan huset mot Siöcronaplatsen är relativt intakt.

Kulturhistoriska värden

De kulturhistoriska värdena är främst knutna till de olika byggnadernas ursprungliga arkitektur och karaktäristiska detaljer, samt förekomst av autentiska material och detaljer.

Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §:

Eneborg 5

Övre Holländaregatan 29 – Siöcronaplatsen 3
Flerbostadshus med butikslokaler, i fyra våningar

Byggår: 1934–35

Arkitekt: Arkitekt SAR Gustaf W. Widmark

Byggmästare och byggherre: Byggmästaren Bror E. Jacobsson

Eneborg 5

Eneborg 6

Siöcronaplatsen 1A, 1B – Övre Eneborgsvägen 22
Flerbostadshus med butikslokaler, i fyra våningar och parterrvåning

Byggår: 1957–58

Arkitekt: Ingenjören Arne Axelsson

Byggmästare och byggherre: Byggmästaren Nils Axelsson

Eneborg 6

Eneborg 12

Övre Holländaregatan 31
Flerbostadshus i fyra våningar

Byggår: 1936–37

Arkitekt: Arkitekten Aksel W. Zetlitz-Nilsson

Byggmästare och byggherre: Byggmästaren Bror E. Jacobsson

Eneborg 12

Övrig bebyggelse i kvarteret:

Eneborg 7

Övre Eneborgsvägen 28 – Bjäregatan 8, 10 – Övre Holländaregatan 35

Flerbostadshus i fyra våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1935

Arkitekt: Arkitekt SAR Gustaf W. Widmark

Byggmästare och byggherre: Byggmästaren Bror E. Jacobsson

Ca 1978–80 Ombyggnad

Eneborg 7

Eneborg 10

Övre Eneborgsvägen 24

Flerbostadshus i fyra våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1935–36

Arkitekt: Arkitekt SAR Gustaf W. Widmark

Byggmästare och byggherre: Byggmästaren Bror E.

Jacobsson

Ca 1978–80 Ombyggnad

Eneborg 10

Eneborg 11

Övre Eneborgsvägen 26

Flerbostadshus i fyra våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1935–36

Arkitekt: Arkitekt SAR Gustaf W. Widmark

Byggmästare och byggherre: Byggmästaren Bror E.

Jacobsson

Ca 1978–80 Ombyggnad

Eneborg 11

Kvarteret Facklan

Wieselgrensskolan när de tre första byggnadsetapperna slutförts. Bilden är från slutet av 1950-talet. Foto i privat ägo.

I kvarteret ligger Wieselgrensskolan, tillkommen strax efter andra världskriget. Hela kvarteret är en enda fastighet, Facklan 1, med adress Furutorpsgatan 85 – Karlskronagatan 4 – Lundagatan 2.

På platsen för kvarteret Facklan fanns i 1912 års stadsplan tre kvarter, där ett var avsatt för en kyrkobyggnad och övriga för flerbostadshusbebyggelse i upp till fyra våningar. Dessa planer blev aldrig genomförda och i stadsplanen från 1933 fanns två rektangulära kvarter, benämnda Grodan och Paddan, med plats för lamellhusbebyggelse i två respektive tre våningar. I nästa plan, fastställd 1945, avsattes de båda kvarteren för allmänt ändamål. Samma år utlystes en arkitekttävling för en folkskola. Tävligen vanns av stockholmsarkitekterna Nils Ahrbom och Helge Zimdahl, upphovsmän till flera framträdande skolbyggen som till exempel Sveaplans gymnasium i Stockholm. 1946 påbörjades byggandet av skolkomplexet och den första etappen avslutades året därpå. Skolan har sedan byggts vidare i ytterligare tre

etapper efter ursprungsförslaget, med delvis nya arkitekter inblandade. Den fjärde och sista etappen avslutades 1968. Trots den långa byggprocessen blev stilen enhetlig med gula tegelbyggnader i varierande höjd under tak av brunsvart taktegel. Efter färdigställandet av skolan har ytterligare två byggnader uppförts på tomten, dels en envåningsbyggnad i gult tegel med en fritidsgård, dels ett cykelförråd.

På en av fasaderna finns konstverket "Det eviga" av Tyra Lundgren. Konstverket är en illustration av Tegnér's dikt "Det eviga".

Kulturhistoriska värden

Wieselgrensskolan representerar det skolbyggande som var typiskt för 1900-talets mitt, där olika funktioner delades upp i olika byggnadskroppar. Högklassiga material har använts genomgående, både i de ursprungliga och i de senare tillbyggda delarna.

Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §:

Facklan 1

"Byggnad A"

Byggår: 1946–47

Arkitekt: Ahrbom Zimdahl Arkitektkontor, Stockholm

Byggmästare: Byggmästaren Matts Eriksson

"Byggnad A"

"Byggnad Ö"

Byggår: 1946–47

Arkitekt: Ahrbom Zimdahl Arkitektkontor, Stockholm

Byggmästare: Byggmästaren Matts Eriksson

"Byggnad Ö"

"Byggnad F"

Byggår: 1946–47

Arkitekt: Ahrbom Zimdahl Arkitektkontor, Stockholm

Byggmästare: Byggmästaren Matts Eriksson

"Byggnad F"

"Byggnad S"

Byggår: 1952

Arkitekt: Zimdahls Arkitektkontor AB, Stockholm
genom arkitekt SAR Helge Zimdahl

Byggmästare: Byggmästaren Matts Eriksson

"Byggnad S"

"Byggnad B"

Byggår: 1955–56

Arkitekt: Zimdahls Arkitektkontor AB, Stockholm
genom arkitekter SAR Helge Zimdahl och Einar Lovén

Byggmästare: Byggmästaren Matts Eriksson

På byggnadens gavel finns konstverket "Det eviga"

"Byggnad B"

"Byggnad N"

Byggår: 1966–67

Arkitekt: Zimdahl Lovén Arkitektkontor AB, Stockholm
genom arkitekt SAR Einar Lovén

Byggmästare: Svenska Industribyggen AB, Malmö
genom Sven Arvidsson

"Byggnad N"

"Byggnad G"

Gymnastikhallsbyggnad, Byggår: 1967

Arkitekt: Zimdal Lovén Arkitektkontor AB, Stockholm
genom arkitekt SAR Einar Lovén

Byggmästare: Svenska Industribyggen AB, Malmö
genom Sven Arvidsson

"Byggnad G"

"Byggnad K"

Byggår: 1967–68, med en tillbyggnad från 2001

Arkitekt: Zimdal Lovén Arkitektkontor AB, Stockholm
genom arkitekt SAR Einar Lovén

Byggmästare: Svenska Industribyggen AB, Malmö
genom Sven Arvidsson

Tillbyggnaden omfattas ej av klassificeringen.

"Byggnad K"

Övrig bebyggelse i kvarteret:

"Fritidsgården"

Byggår: 1975–77

Arkitekt: Arkitekt SAR Einar Lovén

Byggmästare: Gunnar Olofsson

"Fritidsgården"

Kvarteret Fjärilen

Kvarteret är ett slutet stenstadskvarter bebyggt med flerbostadshus i upp till fem våningar.

När kvarteret Fjärilen stadsplanelades 1912 hade det en något annorlunda form än idag. En mindre justering gjordes under 1920-talet då kvarteret redan börjat bebyggas. Utmed Wieselgrensgatan uppfördes 1921 tre trevåningshus, trots att det var tillåtet att bygga i fyra våningar. Byggherre var Helsingborgs Varfs AB, som byggde husen för sina arbetare. Stilen var en blandning mellan nationalromantik och 1920-talsklassicism med vackert mönstermurade fasader av rödbrunt Helsingborgstegel och tegeltäckta tak. Ett av husen är fortfarande i ursprungsskick exteriört, medan de andra två byggdes om på 1980-talet då de bland annat fick nya fönster och portar.

I 1933 års stadsplan togs byggrätten bort på en liten sträcka utmed Visitörsgratan och en lucka skapades i den annars täta husraden. Under åren 1934–37 bebyggdes sex av tomterna med fyra våningshus i funktisstil. Dominerande fasad- och takmaterial var puts och tegel. Den sista tomten i kvarteret utmed Visitörsgratan bebyggdes 1949–50 med ett funktionalistiskt präglad hus. Detta hus ersattes 1990–91 med ett postmodernistiskt hus i fem våningar med putsade fasader. 1930-talsbebyggelsen byggdes om under 1970- och 80-talen.

Kulturhistoriska värden

De kulturhistoriska värdena är främst knutna till de olika byggnadernas ursprungliga arkitektur och karaktäristiska detaljer, samt förekomst av autentiska material och detaljer.

Fastigheten Fjärilen 10 i hörnet Södra Stenbocksgatan / Wieselgrensgatan 1975.
Foto Helsingborgs Museum.

Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §:

Fjärilen 9

Wieselgrensgatan 26

Flerbostadshus i fyra våningar

Byggår: 1934

Arkitekt: Arkitekten Edvin Tidblad

Byggmästare och byggherren byggmästaren Otto Olsson

Ca 1978–80 Ombyggnad

Fjärilen 9

Fjärilen 16

Visitörsgratan 3

Flerbostadshus i fem våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1990–91

Arkitekt: FFNS genom arkitekt SAR Jack Lindgren

Byggmästare: PEAB genom Bernt Bondesson

Byggherre: Wallenstam i Helsingborg AB

Fjärilen 16

Fjärilen 17

Visitörsgratan 1 – Wieselgrensgatan 20

Flerbostadshus i tre våningar

Byggår: 1920–21

Arkitekt: Arkitekten Nils J. Lundgren

Byggmästare: Byggmästaren Matts Eriksson

Byggherre: Helsingborgs Warfs AB

Garagebyggnad mot Visitörsgratan uppförd 1954–55

Fjärilen 17

Byggnader av kompletterande värde för miljön:

Fjärilen 10

Wieselgrensgatan 28 – Södra Stenbocksgatan 98

Flerbostadshus med butikslokaler, i fyra våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1936–37

Arkitekt och byggherre: Arkitekten Alfred Arvidson

Byggmästare: Byggnadsfirman Gadd & Svensson
genom byggmästaren Anton Svensson

Ca 1986–88 Ombyggnad

Fjärilen 10

Fjärilen 12

Södra Stenbocksgatan 100

Flerbostadshus i fyra våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1936

Arkitekt: Arkitekten Hugo B. Jonsson

Byggmästare: Byggmästaren Carl J. Hagberg

Byggherre: Muraren Gunnar Hansson

Ca 1983–84 Ombyggnad

Fjärilen 12

Fjärilen 13

Södra Stenbocksgatan 102
Flerbostadshus i fyra våningar och inredd vindsvåning
Byggår: 1936–37
Arkitekt: Snickaren J. Martin M:son-Bomér
Byggmästare och byggherre: Byggmästaren Albin Nilsson
Ca 1984–85 Ombyggnad

Fjärilen 13

Fjärilen 14

Södra Stenbocksgatan 104 A, 104 B – Sämssmakaregatan 3
Flerbostadshus i fyra våningar och inredd vindsvåning
Byggår: 1936–37
Arkitekt: Snickaren J. Martin M:son-Bomér
Byggmästare och byggherre: Byggmästaren Albin Nilsson
Ca 1983–84 Ombyggnad

Fjärilen 14

Fjärilen 15

Sämssmakaregatan 1 – Visitörsgatan 5
Flerbostadshus i fyra våningar och inredd vindsvåning
Byggår: 1936–37
Arkitekt: Arkitekten Hugo B. Jonsson
Byggmästare: Byggmästaren Carl J. Hagberg
Byggherre: Muraren Gunnar Hansson
Ca 1980–81 Ombyggnad

Fjärilen 15

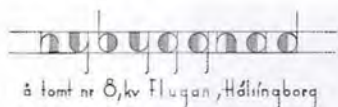
Fjärilen 19

Wieselgrensgatan 22, 24
Flerbostadshus i tre våningar och inredd vindsvåning mot gatan respektive fyra våningar mot gården
Byggår: 1920–21
Arkitekt: Arkitekten Nils J. Lundgren
Byggmästare: Byggmästaren Matts Eriksson
Byggherre: Helsingborgs Warfs AB
Ca 1982–82 Ombyggnad

Fjärilen 19

Kvarteret Flugan

å tomt nr 8, kv. Flugan, Helsingborg

fasad mot Bjäregatan

Fasadritning av arkitekten Hugo B. Jonsson år 1934 till huset Bjäregatan 7. Troligen kom aldrig de utritade fönsteromfattningarna till utförande. Original i Helsingborgs stadsarkiv.

I 1912 års stadsplan fanns ett kvarter med samma namn och på ungefär samma plats som dagens, men dess norra sida utmed Buntmakaregatan var inte rak utan vinklad och liksom övriga kvarter i planen var det tänkt att kringbyggas på alla sidor. I den stora planen för stadsdelen från 1933 fick kvarteret sin nuvarande form och avsågs bebyggas med fyra vånings lamellängor mot Bjäregatan, Eneborgsvägen och Buntmakaregatan samt med mellanliggande envånings garage- och butikslängor. Åren 1934–38 byggdes funkishus, två hus med putsade fasader utmed Bjäregatan och tre hus med tegelfasader utmed Eneborgsvägen, samtliga under tegeltak. Den sista kvarterssidan förblev obebyggd och i en ny stadsplan antagen 1946 beslöts att lägga ut området till park.

Kulturhistoriska värden

Sedan 1970-talet har samtliga hus genomgått större eller mindre ombyggnader och förändringar, men några av dem har fortfarande kvar äldre karakteristiska fönster och portar, och bebyggelsens grundkaraktär finns kvar och samspelar med omgivningen, vilket motiverar klassificeringen som "Byggnader av kompletterande värde för miljön."

Byggnader av kompletterande värde för miljön:

Flugan 1

Bjäregatan 5 – Buntmakaregatan 2

Flerbostadshus i fyra våningar

Byggår: 1935

Arkitekt: Arkitekten Hugo B. Jonsson

Byggmästare och byggherre: Byggmästaren Harry Olsson

Flugan 1

Flugan 5

Visitörsgatan 12 – Övre Eneborgsvägen 23

Flerbostadshus i fyra våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1936–37

Arkitekt: Snickaren J. Martin M:son-Bomér

Byggmästare: Byggmästaren John Strömqvist

Byggherre: Fastighetsägaren Hjalmar A. Strömberg

Ca 1983–84 Ombyggnad

Flugan 5

Flugan 6

Övre Eneborgsvägen 21

Flerbostadshus med butikslokaler, i fyra våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1937–38

Arkitekt: Snickaren J. Martin M:son-Bomér

Byggmästare: Byggmästaren John Strömqvist

Byggherre: Fastighetsägaren Hjalmar A. Strömberg

Flugan 6

Flugan 7

Övre Eneborgsvägen 19

Flerbostadshus i fyra våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1938

Arkitekt och byggmästare: Verkmästaren J. Martin M:son-Bomér

Byggherre: Fastighetsägaren Hjalmar A. Strömberg

På fastigheten finns också en butiksbyggnad i en våning, uppförd 1938 och tillbygd 1959

Flugan 7

Flugan 8

Övre Eneborgsvägen 17 – Bjäregatan 7

Flerbostadshus i fyra våningar

Byggår: 1934–35

Arkitekt: Arkitekten Hugo B. Jonsson

Byggmästare: Byggmästaren Otto Olsson

Byggherre: Byggmästaren Harry Olsson

Ca 1979–80 Ombyggnad

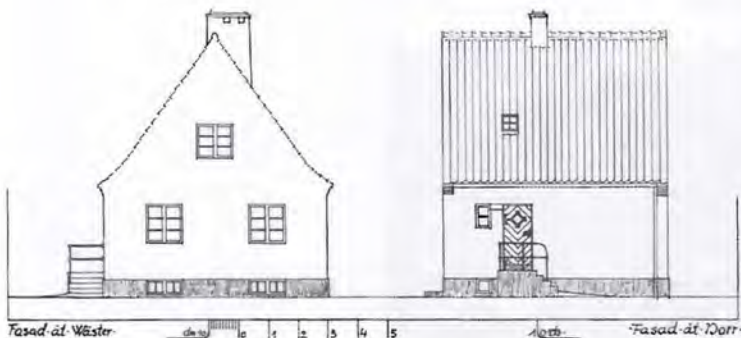
Flugan 8

Kvarteret Gerda

Kvarteret är bebyggt med villor från 1920-talet, med branta tak och fasader i puts eller tegel, belägna ganska nära gatan. De flesta tomter avgränsas av traditionella trästaket, häckar eller låga stenmurar.

Kvarteret Gerda fick sin första stadsplan 1934, då det redan var fullt utbyggt sedan drygt tio år. Bebyggelsen

*Förslag till nybyggnad å tomten n:9 Qu. Gerda, Helsingborg.
(glömr. 1429)*

Fasaddritningar till huset Sundsvallsgatan 11 upprättade 1921 av arkitekten Mauritz S:son Claes. Ursprungligen var huset putsat, men senare knäckades putsen ner och tegelmuren är nu blottad. Original i Helsingborgs stadsarkiv.

Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §:

Gerda 1

Sofiebergsvägen 16 – Uppsalagatan 16

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1921

Arkitekt: Arkitekten Alfred Arvidson

Byggherre: Skräddaren G. Winblad

uppfördes helt efter en styckningsplan framtagen 1919. De första villorna fick bygglov 1921 och fem år senare stod den sista av 14 villor färdig. Stilen på husen var en blandning mellan nationalromantik och 1920-talsklassicism medan fasad- och takmaterial genomgående var puts respektive tegel. I modern tid har några av husen klätts in i tegel medan fasadputsen har knäckats bort på ett. De flesta husen har genomgått ganska stora förändringar under 1970- och 80-talen. Från 1950-talet och framåt har det byggts garage och carportar på flertalet av kvarterets tomter.

Kulturhistoriska värden

De kulturhistoriska värdena är främst knutna till kvarteret som helhetsmiljö där alla hus kom till under några år på 1920-talet, samt till bevarade autentiska originalmaterial och -detaljer. Samtliga hus är typiska representanter för sydsvenskt villabyggande, med antingen branta sadeltak, eller mansardtak.

Gerda 1

Byggnader av kompletterande värde för miljön:

Gerda 4

Uppsalagatan 22

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd mansardvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1923

Arkitekt: Muraren Johan A. Jönsson

Byggherre: Rörarbetaren Nils R. Andersson

Gerda 4

Gerda 6

Uppsalagatan 26, Villa "Backhäll"
Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
Byggår: 1921
Arkitekt: Arkitekten Nils J. Lundgren
Byggmästare och byggherre: Muraren Herman Hansson
Okänt år: Tillbyggnad och ändrade fönster

Gerda 6

Gerda 12

Sundsvallsgatan 5
Ursprungligen tvåfamiljsvilla, nu enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
Byggår: 1922
Arkitekt: Muraren Albin Jönsson
Byggherre: Arbetaren Axel Magnusson

Gerda 12

Gerda 13

Sundsvallsgatan 3
Ursprungligen tvåfamiljsvilla, nu enfamiljsvilla i en våning och inredd mansardvåning
Byggår: 1922
Arkitekt: Muraren Albin Jönsson
Byggmästare: Muraren Karl August Holm
Byggherre: Muraren Karl August Holm

Gerda 13

Gerda 14

Sundsvallsgatan 1 – Sofiebergsvägen 14
Ursprungligen tvåfamiljsvilla, nu enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
Byggår: 1921
Arkitekt: Muraren Albin Jönsson
Byggmästare: Muraren Albin Jönsson
Byggherre: Byggnadsarbetaren Nils Albert Jönsson
1957 Tillbyggnad och förändring
Klassificeringen gäller bara den ursprungliga byggnaden

Gerda 14

Övrig bebyggelse i kvarteret:

Gerda 2

Uppsalagatan 18

Ursprungligen tvåfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning, nu enfamiljsvilla

Byggår: 1923

Arkitekt: Arkitekten Alfred Arvidson

Byggherre: Skräddaren Bruno Winblad

Gerda 2

Gerda 3

Uppsalagatan 20

Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Byggår: 1922

Arkitekt: Arkitekten Alfred Arvidson

Byggherre: Grovarbetaren R. Bergkvist

Gerda 3

Gerda 5

Uppsalagatan 24, Villa "Westbo"

Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Byggår: 1921

Arkitekt: Byggmästaren Harald Andersson

Byggmästare: Troligen byggherren, byggnadssnickaren Yngve Westerdahl

Gerda 5

Gerda 7

Uppsalagatan 28

Ursprungligen tvåfamiljsvilla, nu enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Byggår: 1922

Arkitekt: Alfred Arvidson

Byggherre: Lagerbokhållaren Hjalmar Gustafsson
1975 Förändringar (fasad)

Gerda 7

Gerda 8

Sundsvallsgatan 13
Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
Byggår: 1922
Arkitekt: Hallmästaren Anders Hultén
Byggherre: Hallmästaren Anders Hultén
Ca 1970 Tillbyggnad och förändringar

Gerda 8

Gerda 9

Sundsvallsgatan 11
Ursprungligen tvåfamiljsvilla, nu enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
Byggår: 1922
Arkitekt: Arkitekten Mauritz S:son Claes
Byggherre: Målaren Edvard Crossby
Ca 1976 Förändringar av fasad och balkong.
Garage uppfört 1957

Gerda 9

Gerda 10

Sundsvallsgatan 9
Ursprungligen tvåfamiljsvilla, nu enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning
Byggår: 1922
Arkitekt: Arkitekten Nils J. Lundgren
Byggmästare: Byggmästaren Johan Thorin
Byggherre: Hamnarbetaren Bror O. M. Fröderberg
1975 Fasadförändringar

Gerda 10

Gerda 11

Sundsvallsgatan 7
Ursprungligen tvåfamiljsvilla, nu enfamiljsvilla i en våning och inredd mansardvåning
Byggår: 1926
Arkitekt: Arkitekten Alfred Arvidson
Byggmästare: Byggmästaren Albert Johansson
Byggherre: Arbetaren C. A. Karlsson

Gerda 11

Kvarteret Getingen

Hörnet av Gustav Adolfs gata och Holländaregatan med fastigheten Getingen 4 i bildens mitt. Detta och de flesta hus runtomkring revs i slutet av 1970-talet och ersattes med dagens storskaliga byggnader. Foto Edvin Hansson 1970-talets slut.

Dagens kvarter är större än det som lades ut i början av 1900-talet under Eneborgs första utbyggnadsskede. Det ursprungliga kvarteret hade två parallella husrader, en mot Siöcronaplatsen och en mot Gustav Adolfs gata, som då hade sin norra ände vid Eneborgsvägen. Den västliga delen av dagens kvarter utgjordes av kvarteret Luxemburg, som sträckte sig ner till den idag försvunna Linnégatan. Husraden utmed denna gata hörde till stadsdelen Söder. 1898 sålde landeriet Eneborgs ägare en tomt utmed Eneborgsvägen intill de några år tidigare uppförda husen vid Linnégatan. Mellan 1898 och 1904 uppfördes fyra hus på Eneborgssidan av kvarteret Luxemburg, alla med tegelfasader utformade i nyrenässansstil. 1904 påbörjades byggandet på andra sidan Gustav Adolfs gata. Under åren 1904–07 bebyggdes kvarteret Getingens tio fastigheter med hus i olika stilar, från ren nyrenässansstil till avancerad jugend. Mest påkostade blev husen utmed Eneborgsvägen och Siöcronaplatsen, med bland annat burspråk, balkonger och torn. Som fasadmateriäl användes omväxlande tegel och puts, på taken plåt eller glaserat taktegel. Den så kallade Norska villan i kvarterets nordostliga hörn med sina höga gavlar och storslagna jugendornamentik var en av Helsingborgs mest särpräglade byggnader när den uppfördes. Redan på 1930-talet förändrades Norska villan genom att några av loggiorna ersattes med balkonger och de ursprungligen småspröjsade fönstren ersattes med stora rutor. Övriga hus utmed Siöcronaplatsen renoverades under 1970- och 80-talen. Ett av dem byggdes om så genomgripande att ursprunget är svårt att skönja, medan de övriga husen fortfarande har kvar mycket av ursprungs-karak-tären.

När kvarteren Luxemburg och Getingen stadspla-

nelades 1912 var de nästan färdigbyggda. I mitten av 1950-talet beslöt en byggmästare att bebygga den lilla tomt som fanns i kvarteret Luxemburgs södra ände. Den var svårbemästrad, inte minst genom läget intill Gasverksbacken. Mitt under grundschaktningen hände en allvarlig olycka då delar av grannhuset i norr störtade samman. Det så kallade Rashuset blev vida omtalat och hela huset fick rivas. På dess plats och på den intilliggande obebyggda tomten uppfördes 1955–56 två fyra-våningshus med fasader av gult tegel och röda tegeltak. Trots många protester från allmänheten revs samtliga äldre fastigheter i kvarteret Luxemburg i slutet av 1970-talet och alla fastigheter utom de utmed Siöcronaplatsen i kvarteret Getingen. Linnégatan och Gustav Adolfs gata slopades och ett nytt storkvarter bildades. På platsen uppfördes 1979–82 ett stort byggnadskomplex i gult tegel av fastighets AB Sulcus, för ritningarna stod Erik Magnusson Arkitektkontor. För att bättre smälta in i miljön fick byggnaderna höga gavlar i likhet med Norska villan.

Kulturhistoriska värden

De kulturhistoriska värdena är främst knutna till de äldre fastigheterna mot Siöcronaplatsen, som hör till stadsdelens första utbyggnadsskede. Husen har branta sadeltak och karaktärsfulla fasader som delvis är förenklade, men delvis har kvar mycket av den ursprungliga karaktären. Dessa byggnader har klassificerats som "Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §", även när ganska genomgripande förändringar har gjorts. Fastigheten Getingen 17 från mitten av 1950-talet på Gasverksgatan är en typisk representant för 1950-talets bostadsbyggande, med högkvalitativa material i ett ganska traditionellt formspråk.

Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §:

Getingen 6

Siöcronaplatsen 8, 10

Flerbostadshus i fyra våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1906

Arkitekt: Troligen arkitekten och byggmästaren Carl E. Rosenius

Byggmästare: Troligen byggherren, muraren Hans B. Stenberg

1980 Förändringar av fönster. 1982–83 Ombyggnad med utökad vindsinredning

Getingen 6

Getingen 13

Siöcronaplatsen 2A, 2B, "Norska villan"

Flerbostadshus i fyra våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1905–06

Arkitekt: Arkitekten Sigurd Frederik Christensen

Byggherrar: Påbörjat av Sigurd Frederik Christensen och avslutat av Eneborgs AB

1944–45: Förändringar av fönster och balkonger, 1975 av taken, 1983 förändringar av balkonger.

Getingen 13

Getingen 19

Siöcronaplatsen 6

Flerbostadshus i fyra våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1906–07

Byggmästare: Troligen byggmästaren muraren Hans B. Stenberg

Byggherre: Muraren Hans Stenberg

1989 ombyggnad

Getingen 19

Byggnader av kompletterande värde för miljön:

Getingen 17

Gasverksgatan 35, 37, 39

Tomten bebyggdes 1955–56 med flerbostadshus i fyra våningar och delvis inredd vindsvåningar. På Gasverksgatan 35 finns en butiksbyggnad där en populär kvarterskrog nu är inrymd.

Arkitekt för samtliga hus: Arkitekt SAR Mogens Mogensen

Byggmästare och byggherre: Byggmästaren Gösta Johansson

Getingen 17

Övrig bebyggelse i kvarteret:

Getingen 11

Gasverksgatan 33A, 33B, 33C, 33D

Flerbostadshus med butikslokaler i fem – sex våningar och inredd vindsvåning, uppförda samtidigt med Getingen 12 och 16.

Byggår: 1979–82

Arkitekt: Erik Magnusson Arkitektkontor

Byggmästare: AB Skånska Cementgjuteriet genom Sven-Åke Nilsson

Byggherre: Fastighets AB Sulcus

Getingen 11

Getingen 12

Wieselgrensgatan 2, 4

Getingen 12

Getingen 16

Gasverksgatan 41, 43

Getingen 16

Getingen 19

Siöcronaplatsen 4

Flerbostadshus i fyra våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1906

Byggmästare: Troligen byggmästaren Petter H. Jacobsson

Byggherre: Kopparslagaren Anders Olsson-Olin

Ca 1971–72 Förändringar (fasad och balkonger)

Ca 1989 Ombyggnad

Getingen 19

Kvarteret Greta

Kvarteret i områdets sydöstligaste hörn är bebyggt med fem villor från 1950-talet, i en våning. Söder om kvarteret Hedvig låg i början av 1900-talet ett grustag, som sedan omvandlades till en liten park, Fältarpsplatån. En liten del avsattes tillsammans med markområdet västerut till byggnadstomter. I en plan fastställd 1948 utökades kvarteret Hedvig med tre tomter åt söder, samtidigt som ett nytt kvarter med fem tomter lades ut söderut. Det fick namnet Greta och bebyggdes 1953 med fem snarlika envåningsvillor med fasader i gult eller rött tegel. Fyra av husen projekterades av konsultfirman Widmark & Platzer i Stockholm medan det femte ritades av helsingborgaren J. Martin Bomér. Från 1960-talet och framåt har fastigheterna kompletterats med garage och andra helt eller delvis fristående byggnader. De flesta tomterna avgränsas på tidstypiskt sätt med låga murar mot gatan.

Kulturhistoriska värden

Kvarterets kulturhistoriska värde ligger främst i att alla husen kom till i ett sammanhang och är typiska representer för 1950-talets villabyggnad, med sammansatta volymer, asymmetrisk fasadupbyggnad med viss deko-

rativa element kring fönstren, och sadeltak med måttlig takvinkel. De byggnader som har förändrats i samklang med den ursprungliga byggnadsstilen har klassificerats som Byggnader av kompletterande värde för miljön.

Fasad åt nordost

Fasaddrättning till huset Sundsvallsgatan 21 upprättad 1953 av ingenjörfirman Widmark & Platzer i Stockholm. Original i Helsingborgs stadsarkiv.

Byggnader av kompletterande värde för miljön:

Greta 1

Sundsvallsgatan 15

Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Byggår: 1953

Arkitekt: Widmark & Platzer AB, Stockholm genom Hugo Schedvin

Byggmästare: Byggmästaren John Björk

Byggherre: Brandmannen Gösta Wibom

Greta 1

Greta 4

Sundsvallsgatan 21

Enfamiljsvilla i en våning

Byggår: 1953

Arkitekt: Widmark & Platzer AB, Stockholm

Byggmästare och byggherre: Muraren Sigvard Olofsson, 1994: Tillbyggnad

Greta 4

Greta 5

Sundsvallsgatan 23

Byggår: 1953

Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Arkitekt: Widmark & Platzer AB, Stockholm genom

Hugo Schedvin

Byggmästare: Byggmästaren John Björk

Byggherre: Brandmannen Agne Bengtsson

1970 inredning av vindsvåningen

Greta 5

Övrig bebyggelse i kvarteret:

Greta 2

Sundsvallsgatan 17

Byggår: 1953

Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Arkitekt: Widmark & Platzer AB, Stockholm genom

Hugo Schedvin

Byggmästare: Byggmästaren John Björk

Byggherre: Brandmannen Hans Svensson

1966–67 Tillbyggnad

Greta 2

Greta 3

Sundsvallsgatan 19

Byggår: 1953

Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Arkitekt: Byggnadsingenjörfirman J. M. Bomér genom

byggnadsingenjören J. Martin Bomér

Byggmästare och byggherre: Mättningsmannen Kuno

Svensson

1988 Tillbyggnad

Greta 3

Kvarteret Gruset

Kvarteret som är bebyggt med villor ligger helt omgivet av kvarter bebyggda med flerbostadshus. Husen ligger relativt nära gatan, och tomterna avgränsas med häckar eller staket.

I 1912 års stadsplan utlades två kvarter där den maximala byggnadshöjden begränsades till två våningar, kvarteret Gruset och kvarteret Bråkan (som idag ingår som en del av kvarteret Ugnen). Först 1928 påbörjades det första bygget i kvarteret, en villa med mansardtak på tomt 9. Året därpå färdigställdes ytterligare en villa av samma karaktär på tomt 4. 1930 fastställdes en ny stadsplan. Den möjliggjorde byggandet av trevånings flerbostadshus i kvarterets norra del utmed Sturegatan, men fastställde också att det i övrigt bara fick bebyggas med friliggande villor. Det blev inget flerbostadshus i kvarterets norra del, utan dessa tomter bebyggdes liksom kvarteret i övrigt med villor i en till två våningar. 1944 begränsades byggrätten till villor i två våningar för hela kvarteret. Då var hela kvarteret bebyggt sedan ett år tillbaka. Flera av kvarterets villor byggdes från början med två eller fler lägenheter, men idag är de allra flesta enfamiljsvillor. Tre av villorna hade från början tegelfasader (nr 7, 8 och 10) medan övriga var putsade. Samtliga hus hade tegeltak. Stilmässigt uppvisar villorna en övergång från renodlad 1920-talsklassicism över en blandstil mellan klassicism och funktionalism till renodlad funkis. Villan på tomt 7 är den mest renodlat klassicistiska med sin sirliga dekor medan villan på tomt 3 är mest funkisartad med stiltypiska detaljer som hörnfönster. Under 1980-talet kläddes två av husen in med tegel och ett tilläggsisolerades, förändringar som påtagligt förändrat husens ursprungskaraktär.

Kulturhistoriska värden

De kulturhistoriska värdena är främst knutna till den ursprungliga arkitekturen och bevarade originalmaterial och -detaljer.

Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §:

Gruset 4

Kristinegatan 11

Ursprungligen tvåfamiljsvilla, nu enfamiljsvilla i en våning och inredd mansardvåning

Byggår: 1929

Arkitekt Ritaren Mauritz Granberg

Byggherre: Chauffören Benjamin Svensson

Fasad åt Nord

Gårdsfasaden till huset Kristinegatan 7 enligt arkitekten Edvin Tidblads nybyggnadsritning från 1934. Ursprungligen var huset putsat, idag har det en tegelfasad. Original i Helsingborgs stadsarkiv.

Gruset 4

Gruset 8

Inspektörsgatan 4

Flerfamiljsvilla i två våningar

Byggår: 1943

Arkitekt: Byggmästaren J. Martin Bomér

Byggmästare: Byggmästaren Bror L. Möller

Byggherre: Affärsinnehavaren Frida Linde

Ca 1965 Tillbyggnad

Gruset 8

Byggnader av kompletterande värde för miljön:

Gruset 3

Sturegatan 29 – Kristinegatan 13

Flerfamiljsvilla i två våningar

Byggår: 1934

Arkitekt: Ingenjören Ewald Köhler

Byggmästare: Byggmästaren Oscar Karlsson

Byggherre: Fröken Frida Linde

Gruset 3

Gruset 6

Kristinegatan 7 – Magistergatan 13

Enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Byggår: 1935

Arkitekt: Arkitekten Edvin Tidblad

Byggmästare: Byggmästaren Harry Olsson

Byggherre: Fröken Anna Frick

Ca 1983: Fasadförändringar

Gruset 6

Gruset 7

Magistergatan 11 – Inspektörsgatan 2

Ursprungligen tvåfamiljsvilla, nu enfamiljsvilla i en våning och inredd vindsvåning

Byggår: 1930

Arkitekt: Arkitekten Hugo B. Jonsson

Byggmästare: Troligen byggmästaren Sture Sonesson

Byggherrar: Fru Frida Sonesson och byggmästaren Sture Sonesson

Gruset 7

Gruset 9

Inspektörsgatan 6

Ursprungligen tvåfamiljsvilla, nu enfamiljsvilla i en våning och inredd mansardvåning

Byggår: 1928–29

Arkitekt: Arkitekten Edvin Tidblad

Byggherrar: Byggmästaren Olof Lindell samt murarna Axel J. Persson och Josef Vedin

1969 Förändringar av fönster

Gruset 9

Gruset 10

Inspektörsgatan 8 – Sturegatan 31

Ursprungligen flerfamiljsvilla, nu enfamiljsvilla i en våning och inredd mansardvåning

Byggår: 1932

Arkitekt: Ingenjören Ewald Köhler

Byggmästare: Ingenjören Ewald Köhler

Byggherre: Fru Ebba Nilsson (byggmästaren Ernst Nilsson)

1934 byggdes huset till, 1966 förändrad balkong

Gruset 10

Övrig bebyggelse i kvarteret:

Gruset 5

Kristinegatan 9

Flerfamiljsvilla i två våningar

Byggår: 1938

Arkitekt: Arkitekten Edvin Tidblad

Byggmästare: Byggmästaren Harry Olsson

Byggherre: Byggnadsarbetaren Robert Svensson
1981 Fasadförändringar

Gruset 5

Kvarteret Gräshoppan

Hörnet av Nytorgsgatan och Gasverksgatan med fastigheten Gräshoppan 1 i centrum av bilden. Huset revs 1978.
Foto Edvin Hansson, strax innan rivningen.

Kvarteret Gräshoppan, som är ett av de kvarter som lades ut i Eneborgs AB:s ursprungliga styckningsplan, är idag ett slutet stenstadskvarter med flerbostadshus i fyra våningar. Det bestod från början av sjutton tomter. Sju av dessa bebyggdes 1904–05 med trevåningshus utmed Nytorgsgatan, varav två parhus. Med undantag av hörnhuset mot Gasverksgatan var bebyggelsen i nyrenässansstil med fasader av tegel och puts och tak av papp. Hörnhuset mot Gasverksgatan hade fasader helt i puts och var mer påkostat och utformat i en blandstil med element hämtade från olika historiska arkitekturstilar. Själva hörnet pryddes av en tornbyggnad som tillsammans med hörnhuset i kvarteret Tordyveln som pendang blev ett vackert blickfång nerifrån Söder. 1912 års stadsplan bekräftade den redan uppförda bebyggelsen och tillät sluten trevåningsbebyggelse utmed de andra kvarterssidorna. 1923 tillkom ytterligare ett hus utmed Nytorgsgatan och några år senare inleddes byggande utmed Kommissgatan. Där bebyggdes 1926–31 alla tomter utom en med trevåningshus i rödbrunt helsingborgstegel med tak av tegel eller eternit, samtliga i 1920-talsklassistisk stil med detaljer i dels puts, dels natursten. Den sista luckan i husraden mot Kommissgatan bebyggdes 1946–47 med ett funktionalistiskt präglad trevåningshus med fasader av gulbrunt tegel.

1955 fastställdes en ny stadsplan och kvarteret kortades av i öster för att möjliggöra en breddning av Södra Stenbocksgatan. Dessutom avsattes de östra tomterna för en bensinstation, som stod färdig 1957. Den detaljplan som gäller idag antogs 1986 och bekräftade den bebyggelse som uppfördes åren 1978–87 som ersättning för den äldre bebyggelse som rivits. Av de allra äldsta husen sparades bara ett, som i början av 1970-talet hade renoverats på prov. Det var tänkt att stora delar av Eneborgs och Högaborgs äldsta bebyggelse skulle renoveras enligt samma koncept, men av dessa planer blev det i stort sett ingenting. Utöver de allra äldsta husen revs även två av 1920-talshusen närmast Södra Stenbocksgatan samt bensinstationen. Saneringen och nybyggandet skedde i fyra etapper av Byggnads AB Stig Nilsson. Parallellt med nybyggnaderna renoverade samma företag bebyggelsen längs Kommissgatan.

Kulturhistoriska värden

Den äldre bebyggelsen i kvarteret representerar avsevärda kulturhistoriska värden genom tidstypisk utformning, och autentiska material och detaljer.

Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §:

Gräshoppan 5

Nytorgsbacken 52

Flerbostadshus i tre våningar

Byggår: 1904

Arkitekt: Troligen arkitekten Mauritz Frohm

Byggmästare: Byggmästaren Petter H. Jacobsson

Byggherre: Vagnputsaren Olof M. Granberg

Ca 1972 Ombyggnad

Gräshoppan 5

Gräshoppan 5

Kommissgatan 3

Flerbostadshus i tre våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1926

Arkitekt: Arkitekten Edvin Tidblad

Byggmästare och byggherre: Muraren Karl Andersson

och byggmästaren Viktor Andersson

Ca 1987–88 Ombyggnad

Gräshoppan 5

Gräshoppan 5

Kommissgatan 9

Flerbostadshus i tre våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1927–28

Arkitekt: Arkitekten Oscar Persson

Byggmästare: Muraren Hjalmar Persson

Byggherre: F.d. mjölnaren Per Jönsson

1933 delvis inredning av vindsvåningen

1988–89 Ombyggnad

Gräshoppan 5

Gräshoppan 5

Kommissgatan 1A, 1B – Gasverksgatan 49

Flerbostadshus, med butikslokaler, i tre våningar

Byggår: 1928

Arkitekt: Arkitekten Nils J. Lundgren

Byggmästare: Murarförmannen Carl Bergqvist

Byggherrar: Murarförmannen Carl Bergqvist och fru

Signe Bergqvist

Ca 1977–78 Ombyggnad

Gräshoppan 5

Gräshoppan 5

Kommissgatan 7

Flerbostadshus i tre våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1931

Arkitekt: Arkitekten Edvin Tidblad

Byggmästare och byggherre: Muraren Nils P. Pettersson

Ca 1933–34 delvis inredning av vindsvåningen

Ca 1987–88 Förändringar (fönster)

Gräshoppan 5

Byggnader av kompletterande värde för miljön:

Gräshoppan 5

Kommissgatan 5

Flerbostadshus i tre våningar och inredd vindsvåning

Byggår: 1946–47

Arkitekt: Arkitekt SAR Erik G. Andersson

Byggmästare och byggherre: Byggmästaren Wictor Almqvist

Ca 1985–86 Ombyggnad

Gräshoppan 5

Gräshoppan 5

Nytorgsbacken 50 – Gasverksgatan 47

Flerbostadshus i fyra våningar

Byggår: 1978–79

Arkitekt: Thomæus - Hansen Arkitektkontor genom arkitekt SAR Niels Erik Hansen

Byggmästare: Byggnads AB Stig Nilsson genom Gunnar Lundgren

Byggherre: Byggnads AB Stig Nilsson

Gräshoppan 5

Gräshoppan 5

Nytorgsbacken 54

Flerbostadshus i fyra våningar

Byggår: 1979–80

Arkitekt: Thomæus - Hansen Arkitektkontor genom arkitekt SAR Niels Erik Hansen

Byggmästare: Byggnads AB Stig Nilsson genom Gunnar Lundgren

Byggherre: Byggnads AB Stig Nilsson

Gräshoppan 5

Gräshoppan 5

Nytorgsbacken 56

Flerbostadshus i fyra våningar

Byggår: 1982

Arkitekt: Thomæus Arkitektkontor, Landskrona, genom arkitekten Bo Thomæus

Byggmästare: Byggnads AB Stig Nilsson

Byggherre: Byggnads AB Stig Nilsson

Gräshoppan 5

Nytorgsbacken 58 – Södra Stenbocksgatan 128

Flerbostadshus i fyra våningar

Byggår: 1986–87

Arkitekt: Thomæus Arkitektkontor, Landskrona, genom arkitekt SAR Eva Persson

Byggmästare: Byggnads AB Stig Nilsson genom Bror Johansson

Byggherre: Byggnads AB Stig Nilsson

Gräshoppan 5

Södra Stenbocksgatan 130 – Kommissgatan 11

Flerbostadshus i fyra våningar

Byggår: 1986–87

Arkitekt: Thomæus Arkitektkontor, Landskrona, genom arkitekt SAR Eva Persson

Byggmästare: Byggnads AB Stig Nilsson genom Bror Johansson

Byggherre: Byggnads AB Stig Nilsson

Kvarteret Gustav Adolf

Gustav Adolfsskolan strax efter uppförandet. Foto i privat ägo.

Kvarteret består av en enda fastighet, Gustav Adolf 1, med flera byggnader som hör till Gustav Adolfsskolan. Huvudbyggnaden uppfördes 1898–1900, när stadsdelen Eneborg var ny och stod inför utbyggnader. Stadsarkitekten Alfred Hellerström ritade ett tidsenligt, storskaligt kasernliknande skolhus. Det hade plats för 1200 skolbarn, vilket behövdes i de barnrika södra stadsdelarna. Byggnadsstilen var tydligt medeltidsinspirerad med mönstermurade tegelfasader och dekorativa rundbågsfriser. En separat gymnastikbyggnad uppfördes 1905–06 i södra delen av skoltomten utmed Furutorpsgatan, även denna med Alfred Hellerström som arkitekt. 1930–31 byggdes gymnastiksalen på och till efter Arvid Fuhres ritningar. När skolan var i behov av ytterligare lokaler i

mitten av 1950-talet uppfördes en barackliknande annexbyggnad på nedre delen av skolgården. Ett miljöhus uppfördes 1998–99 av återvunnet byggnadsmaterial. 2004 invigdes en ny gymnastikbyggnad, benämnd Gustav Adolfshallen, avsedd att nyttjas såväl under som utanför skoltid. Kort därefter revs den gamla gymnastikbyggnaden. På skoltomten finns även en transformatorstationsbyggnad i gult tegel under plåttak uppförd 1951.

Kulturhistoriska värden

Gustav Adolfsskolan representerar det sena 1800-talets institutionsbyggande, där en monumental utformning avspeglade byggnadens dignitet.

Särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 3:12 §:

Magistergatan 2, "Gustav Adolfsskolan"

Byggår: 1898–1900

Arkitekt: Alfred Hellerström

Byggmästare: Byggmästarna Olof Andersson och Theodor Ljungberg

Byggherre: Helsingborgs stadsförsamling

Skolbyggnad i tre våningar och inredd vindsvåning

Magistergatan 2, "Gustav Adolfsskolan"

Övrig bebyggelse i kvarteret:

Gustav Adolfs gata 23, "Gustav Adolfsskolans annex"

Byggår: 1956

Arkitekt: Arkitektfirman Erik och Henry Andersson genom arkitekt SAR Henry Andersson

Byggmästare: Byggmästaren Karl P. Svensson

Byggherre: Helsingborgs stad

Skolbyggnad i en våning

Gustav Adolfs gata 23, "Gustav Adolfsskolans annex"

Gustav Adolfs gata 21 – Nytorgsbacken, "Gustav Adolfshallen"

Byggår: 2003–04

Arkitekt: Michelsen Arkitekter AB genom arkitekten Gun Andreasson

Byggherre: Helsingborgs stad

Gustav Adolfs gata 21 – Nytorgsbacken, "Gustav Adolfshallen"

Folkhemsbygge i kvarteret Hallonet. Foto Olle Lindberg ca 1955.

Kvarteret Hallonet

I kvarteret Hallonet finns tre trevånings lamellhus uppförda av Hälsingborgshem år 1953. Historiken är gemensam med det intilliggande kvarteret Björnbäret. Arkitekt för samtliga hus var arkitektfirman Erik och Henry Andersson genom arkitekt SAR Erik G. Andersson, Byggmästare: Byggnadsingenjören Erik Ivar Wihlborg

Liksom husen i grannkvarteret genomgick huset i kvarteret Hallonet flera förändringar i mitten av 1990-talet. Bland annat byttes fönster, portar och balkongfronter ut.

Kulturhistoriska värden

De kulturhistoriska värdena är främst knutna till väl bibehållna helhetsmiljön, med den ursprungliga planen avläsbar och byggnadernas grunddrag med de uppdelade volymerna, gula tegelfasaderna och sadeltaken. Byggnadsmiljön är en god representant för den svenska efterkrigstidens högkvalitativa bostadsbyggande, med välplanerade lägenheter, grannskapsenheter och kvalitativa byggnadsmaterial.

Byggnader av kompletterande värde för miljön:

Hallonet 1

Byggår: 1953, Arkitekt: Arkitektfirman Erik och Henry Andersson genom arkitekt SAR Erik G. Andersson, Byggmästare: Byggnadsingenjören Erik Ivar Wihlborg, Byggherre: AB Hälsingborgshem

"Hus D"

Lundagatan 1, 3, 5 – Åhusgatan 1A, 1B, 1C, 1D

"Hus E"

Åhusgatan 5, 7, 9,

"Hus F"

Örebrogatan 2A, 2B, 2C